

## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

- กัตัญญู ชูชื่น. พระเจ้าเลียบโลกฉบับล้านนา: บทวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.
- ไชศรี ศรีอรุณ. พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ในสยามประเทศ: ประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูป ตั้งแต่มหานิกายจนถึงมหาปริณิพพาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มติชน, 2546.
- จันทน์ เจริญศรี. โปสตร์โมเดิร์นกับสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: วิทยา, 2545.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. “ตำนานในกลุ่มชาติพันธุ์ “ไท-ลาว”: ความสัมพันธ์ระหว่างตำนานกับปริบททางสังคม” ใน คติชนกับคนไทย-ไท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. ผีเจ้านาย. กรุงเทพฯ: พายัพ ออฟเซท พรินท์, 2527.
- ชุตินธรา วัฒนกุล. กรือชะ: ความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ ปรัมปรานิยาย และพิธีกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร. *Semiology, Structuralism, Post-Structuralism and the Study of Political Science* สังคมวิทยา. โครงสร้างนิยม. หลังโครงสร้างนิยม กับการศึกษารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิทยา, 2545.
- ชานซ์ เดอ กรามอนท์. “ไม่มีสังคมใดเหนือกว่าสังคมอื่น” ทรรศนะในการศึกษามานุษยวิทยาของ Claude Lévi -Strauss แปลโดยปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล ใน วารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา 2 (กุมภาพันธ์ 2527): 60-76.
- ดวงเดือน บุญยาว. แนวคิดและอีดคอง ท้าวอู่ ท้าวเจือง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2540.
- ธนนท์ เศรษฐพันธุ์. การใช้เรื่องเล่าผีปู่แสะย่าแสะ: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านป่าจี้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ธัมมทัต โดภิกขุ, พระ และ พ.ณ. ประมวลวณมารค. ตำนานต้นผีไทย. กรุงเทพฯ: เลดี้ไทย, 2533.
- ธิดา สาระยา. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2539.
- ธิดา สาระยา. รัฐโบราณในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: กำเนิดและพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2537.

- ปฐม หงษ์สุวรรณ. ตำนานสุริยคราสและจันทร์คราสของชนชาติไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา  
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. “การใช้ตำนานในการจัดกลุ่มคนไทย-ไทย” ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย  
17 (ธันวาคม 2543): 203-226.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. “ความเป็นมาของผู้ปกครอง: จากตำนานไทย-ไทถึงไตรภูมิพระร่วง”  
ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 17 (ธันวาคม 2543ก): 63-77.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. นิทานพื้นบ้านศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543ข.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. “พญาเจือง: วีรบุรุษในตำนานของชนชาติไทย” ใน คติชนกับคนไทย-ไท.  
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542ก.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. “พระพุทธเจ้าในตำนานและนิทานพื้นบ้านไทย-ไท” ใน ปริทรรศน์  
วรรณกรรมพุทธศาสนา. เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ รองศาสตราจารย์ ดร. ประคอง  
นิมมานเหมินท์ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542ข.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. มหาเทพเรื่องท้าวม้าเจือง: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญา  
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. “ข้าขวัญข้าว: ความเชื่อทางด้านวรรณกรรมและภาพสะท้อนการ  
ประนีประนอมของพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิมในล้านนา เชียงตุง และสิบสองพันนา”  
ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 15 (ธันวาคม 2541): 19-34.
- ประเสริฐ ฉนกร. “กบกินเดือน” ภาษาและภาษาศาสตร์ 14,1(กรกฎาคม-ธันวาคม 2538): 1-4.
- ปราณี วงษ์เทศ. “สำนึกเกี่ยวกับเผ่าพันธุ์ของชาวอุษาคเนย์” ใน สังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย  
ไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2542.
- ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนนันทกุล. “การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ: ตัวอย่างการวิเคราะห์เรื่องเล่าแบบ  
myth” ในวารสารสังคมศาสตร์ 6 (ตุลาคม 2525- มีนาคม 2527): 152-169.
- ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนนันทกุล. “เค้าโครงความคิดเรื่อง โครงสร้างและการศึกษานิทานปรัมปราของ  
โคลด เลวี- สเตราส์” ในเอกสารการประชุมสัมมนาการวิเคราะห์ข้อมูลทางคติชนวิทยา,  
7-9 เมษายน ชมรมวิจัยเชิงคุณภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531: 1-25.
- ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนนันทกุล. “เค้าโครงความคิดเรื่อง โครงสร้างในการศึกษานิทานปรัมปราของ  
โคลด เลวี-สเตราส์” ใน วารสารธรรมศาสตร์ 17, 2533: 45-70.
- ปรีชา พิณทอง. สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ. (ม.ป.ท.): 2532.

- พรณี วันเทียร. การศึกษาเชิงพิจารณาวัฒนธรรมอีสานเรื่องหน้าผากไถลกะดัน. วิทยานิพนธ์  
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,  
2527.
- พรสวรรค์ อัมรานนท์. ตำนานเชียงใหม่: การศึกษาเชิงวิจารณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต  
สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.
- พิเชฐ สายพันธ์. “นาคาคติ” อีสานลุ่มน้ำโขง: ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย. วิทยา  
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,  
2539.
- พิเชฐ สายพันธ์. “น้ำเต่าปุง: วรรณกรรมปรัมปราเกี่ยวกับการศึกษาเชิงโครงสร้าง” ใน สังคมและ  
วัฒนธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2542.
- ภัศราภรณ์ เทศธรรม. การศึกษาคำนานพระธาตุประจำปีเกิด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต  
สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.
- ภิรนัย โชติกันตะ. นิทานปรัมปราเรื่องเถน: วิเคราะห์ความเชื่อตามพงศาวดารล้านช้าง. วิทยา  
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- มนวิภา เจ็บจันทร์พงษ์. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเอกสารเรื่องตำนานพระพุทธรูปและ  
พระธาตุ. 2526.
- มานิต วัลลิโกดม. ตำนานสิงหนวัติกุมาร ฉบับสอบค้น. คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติ-  
ศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2516.
- ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ยุวรี อภิรักษ์ภูสิทธิ์. การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องขุนบรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา  
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย, 2527.
- รณี เลิศเลื่อมใส. ฟ้า-ขวัญ-เมือง จักรวาลทัศน์ดั้งเดิมของไทย: ศึกษาจากคัมภีร์โบราณไทอาหม.  
กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์, 2544.
- รัตนภรณ์ เศรษฐกุล. “ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ในแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน” เอกสาร  
ประกอบการสัมมนาเสนอผลงานประจำปี โครงการวิจัยเศรษฐกิจวัฒนธรรมภาคเหนือ  
ตอนบน ทูเนเมธีวิจัยอาวุโส สกว. และทุนสนับสนุนจากฝ่ายชุมชนและสังคม สกว., 2547.
- วัชรภรณ์ ดิษฐปาน. “อนุภาคน้ำเต่าในตำนานน้ำท่วมโลกและตำนานกำเนิดมนุษย์” ใน วารสาร  
ภาษาและวรรณคดีไทย 18 (ธันวาคม 2544): 62-77.
- วิเชียร ณ นคร. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาตำนานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ศูนย์  
วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, 2531.

- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. วรรณกรรมตำนานล้านนา: การศึกษาวิธีการสร้าง. วิทยานิพนธ์ปริญญา  
มหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย  
เชียงใหม่, 2541.
- วิลเลียม เอ. เลสสา. ว่าด้วยสัญลักษณ์ในเรื่องอิดิพุส. แปลและเรียบเรียงโดย กิ่งแก้ว อัดถากร.  
กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารเชิงคติชนวิทยา เอกสารฉบับที่ 4 แผนกวิชาภาษาไทย  
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. (อัครสำเนา)
- เวาน์ เพลงเออ, ผู้รวบรวม. ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ. กรุงเทพฯ: สยาม  
สมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.
- ศรี แนวรงค์. การศึกษาวิเคราะห์ห้วงมหิววงศ์ฉบับจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต  
สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2533.
- ศรีเลา เกษพรหม. ลัทธิเยยะไร่ ไทไล่ล่า. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ศิริพร ณ ถลาง. การวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกของคนไทย. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539ก.
- ศิริพร ณ ถลาง. ชนชาติไทในนิทาน: แลลอดแคว้นคติชนและวรรณกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ:  
มติชน, 2545.
- ศิริพร ณ ถลาง. “ตำนานกับวัฒนธรรม: ตัวอย่างการศึกษาตำนานข้าวของคนไทย” ใน วารสาร  
ภาษาและวรรณคดีไทย 15 (ธันวาคม 2541): 35-53.
- ศิริพร ณ ถลาง. “ตำนานการสร้างโลกของชนชาติไท: ตัวอย่างการศึกษาวัฒนธรรมจากตำนาน”  
ใน คติชนกับคนไทย-ไท. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย, 2542.
- ศิริพร ณ ถลาง. “ตำนานข้าวกับความเชื่อของชนชาติไท” ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ  
เรื่องชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว, หน้า 1-19. 1-2 สิงหาคม. สถาบันไทศึกษา ฝ่ายวิจัย  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ  
ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารสถาบัน 3 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539ข.
- ศิริพร ณ ถลาง. ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ:  
โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. “ขุนเจือง สำเนียงร่วมทางวัฒนธรรมของคนในลุ่มน้ำโขงตอนต้น” ท้าวสูง  
ขุนเจือง: วีรบุรุษสองฝั่งโขง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2538.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน: แฉหลักฐานโบราณคดี พลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย.  
กรุงเทพฯ: มติชน, 2533.

- ศิลปากร, กรม. ประวัติศาสตร์อาหม. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2536.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สุกัญญา สุจฉายา. “การปรับเปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิมให้เป็นพุทธ การศึกษาจากวรรณคดีล้านช้าง”  
ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 11 (มิถุนายนและธันวาคม 2537): 76-88.
- สุกัญญา สุจฉายา. “พระร่วง: วีรบุรุษในประวัติศาสตร์และวีรบุรุษทางวัฒนธรรม” ใน วารสาร  
ภาษาและวรรณคดีไทย 16 (ธันวาคม 2542): 212-216.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. ข้าวปลาหมาเก้าหาง ประชุมคำบอกเล่าเก่าแก่เกี่ยวกับกำเนิดต้นข้าว. กรุงเทพฯ:  
มติชน, 2546.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. นาคในประวัติศาสตร์อุษาคเนย์. กรุงเทพฯ: มติชน, 2543.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. พระเจ้าพรหม วีรบุรุษในตำนานของโยนก-ล้านนา. กรุงเทพฯ: มติชน, 2545.
- สุธาวดี หนูนงักคี. “การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านลาวพวนจากจังหวัดสุพรรณบุรี ตามทฤษฎีของ  
ทอมป์สันและพรอพพ์” ใน คติชนกับคนไทย-ไท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุรพล คำรืห์กุล. ล้านนา สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โครงการสืบสานมรดก  
วัฒนธรรมไทย, 2542.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. “ฟูเฮยเซี่ยหมู่: ตำนานกำเนิดมนุษย์ของชาวเข่า” ใน คติชนกับคนไทย-  
ไท. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. นิทานพื้นบ้านเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย  
รามคำแหง, 2533.
- อนาโตล เบ็ลดิเยร์, ปรีวรรต. ตำนานเค้าผีล้านนาปฐมมูลมุณี. กรุงเทพฯ: สุริวงษ์บุ๊คเซ็นเตอร์, 2534.
- อนาโตล เบ็ลดิเยร์, ปรีวรรต. วรรณกรรมไทเงิน. สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. “ตำนานและลักษณะความคิดทางประวัติศาสตร์ในล้านนาระหว่าง  
พุทธศตวรรษที่ 20 และ 21” ใน ความคิดทางประวัติศาสตร์และศาสตร์ของวิธีคิด:  
รวมบทความทางประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2543.

## ภาษาอังกฤษ

- Ben-Amos, Dan. **Folklore Genres**. Austin & London: University of Texas Press, 1976.
- Champagne, Roland A. **Claude Lévi-Strauss**. Boston: Twayne Publishers, 1987.
- Champagne, Roland A. **The Structuralists on Myth: An Introduction**. New York & London: Garland Publishing, 1992.
- Cook, Albert. **Myth & Language**. Bloomington: Indiana University Press, 1980.
- Coward, Rosalind, and Ellis John. **Language and Materialism: Developments in Sociology and the Theory of the Subject**. London: Routledge and Kegan Paul, 1977.
- Dundes, Alan. **Sacred Narrative**. Berkeley: University of California Press, 1984.
- Dosse, François. **History of Structuralism. Vol.I: The Rising Sign, 1945-1966**. Translated from the French by Deborah Glassman. London: University of Minnesota Press, 1997.
- Doty, William G. **Mythography: The Study of Myths and Rituals**. Tuscaloosa: The University of Alabama Press, 2000.
- Eliade, Mircea. **Myth and Reality**. Translated from the French by Willard K. Trask. New York: Harper & Row, 1963.
- Encyclopaedia Britannica: Macropaedia**, 1974.
- Grasset, Bernard. **The Structural Revolution**. Translated from the French by Jean-Marie Benoist. New York: St. Martin's Press, 1978.
- Hawkes, Terrence. **Structuralism & Semiotics**. California: University of California Press, 1977.
- Hénaff, Marcel. **Claude Lévi-Strauss and the Making of Structural Anthropology**. Translated from the French by Mary Baker. London: University of Minnesota Press, 1998.
- Hongsuwan, Pathom. "Rain Myth: Reflection of the Tai Relation between Tai Peoples and Thai People from Folklore Theories." Paper presented at the International Conference on Thai Studies, Nakhon Phanom, January 2002.
- Kirk, G.S. **Myth: Its Meaning and Function in Ancient and other Culture**. Berkeley: Cambridge University Press, 1970.
- Lane, Michael. **Introduction to Structuralism**. New York: Basic Books, 1970.
- Leach, Edmund. **Claude Lévi –Strauss**. New York: The Viking Press, 1970.

- Leach, Edmund. "Genesis as Myth" **Myth and Cosmos**. Ed. by J.Middleton. The American Museum of Natural History, 1967.
- Leach, Edmund. **The Structural Study of Myth and Totemism**. Tavistock Publications, 1978.
- The New Encyclopaedia Britannica**. 15<sup>th</sup> ed., 24 (1991): 710-727.
- Lévi Strauss, Claude. "Four Winnebago Myths" in **Structural Anthropology Volumn II**. New York: Basic Book, 1976.
- Lévi Strauss, Claude. **Myth and Meaning**. New York: Schocken, 1995.
- Lévi Strauss, Claude. **Structural Anthropology. Vol.2**. New York: Basic Books, 1976.
- Lévi Strauss, Claude. **The Raw and the Cooked: Introduction to a Science of Mythology: I**. London:Jonathan Cape, 1969.
- Lévi Strauss, Claude. "The Structural Study of Myth" In **Structural Anthropology**. New York: Basic Book, 1963.
- Maranda, P. **Soviet Structural Folkloristics Volume I**. Paris: The Hague, 1974.
- Maranda, P., and E. Kõngäs Maranda. **Structural Models in Folklore and Transformational Essay**. Paris: The Hague, 1971.
- Maria Leach (ed), **Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend**. Funk & Wagnalls, 1972.
- Malinowski, Bronislaw. **Magic, Science and Religion and Other Essays**. USA: Doubleday Anchor Books, 1948.
- Shalvey, Thomas. **Claude Lévi-Strauss: Social Psychotherapy & The Collective Unconscious**. The Harvester Press, 1979.
- Tambiah ,S.J. "Myth and Rite: The 'Naga' Symbol and the Rocket Festival." **Buddhism and the Spirit Cults in North-East Thailand**. Cambridge University Press, 1970.
- The New Encyclopaedia Britannica**. 15<sup>th</sup> ed. 24, 1991.

ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

ข้อมูลตำนานปรัมปราที่ใช้ในการวิจัย

## ภาคผนวก ก

### ข้อมูลตำนานปรัมปราที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมตำนานปรัมปราในสังคมวัฒนธรรมไทย-ไท มาจำแนกออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ตำนานปรัมปราที่อธิบายธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ ประกอบด้วย ตำนานสร้างโลก ตำนานข้าว ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส และตำนานฝน
2. ตำนานปรัมปราที่อธิบายความเป็นมาของผู้นำทางวัฒนธรรมและเมืองโบราณ ประกอบด้วยตำนานวีรบุรุษ และตำนานเมือง
3. ตำนานปรัมปราที่อธิบายการเผยแผ่พุทธศาสนาในดินแดนไทย-ไท ประกอบด้วยตำนานพระธาตุ ตำนานพระพุทธรูป และตำนานพระพุทธรูป
4. ตำนานปรัมปราที่อธิบายประเพณีพิธีกรรม

ข้อมูลตำนานปรัมปราไทยแต่ละประเภทที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้มีดังนี้

#### 1. ตำนานปรัมปราที่อธิบายธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ

##### ตำนานสร้างโลก

ผู้วิจัยนำข้อมูลตำนานสร้างโลกมาจางานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไท ของ ศิริพร ณ ถลาง (2539ก) ซึ่งรวบรวมตำนานสร้างโลกของคนไทกลุ่มต่าง ๆ ได้ 50 ตำนวน ดังนี้

##### ตำนานไทอาหม

1. “การสร้างโลก” และ “ขุนหลวงขุนลาย” ประวัติศาสตร์อาหม, (อาหมบูรณจี) ม.จ.ประสพสุข สุขสวัสดิ์, แปล, กรมศิลปากร, 2536.
2. “นิยายน้ำเต้า” ลายดู, อ้างถึงใน Tai-Ahom Religion and custom, Gogoi Padmeswar, 1976, รมณี เลิศเลื่อมใส, แปล, 2539.

##### ตำนานไทใหญ่

1. “ตำนานไทใหญ่, รัฐฉาน ประเทศพม่า” และ “ตำนานเมืองเมา ฉบับไตพม่าเก่า” นววรรณ พันธุมธธา ญาณาน, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา, 2529.

2. “ตำนานการเกิดมนุษย์” ตำนานต้นผีไทย, พระธัมมทัตโตภิกขุ และ พ.ณ.ประมวญมารค, เคล็ดไทย, 2533.

3. “ปฐมกัปปี” และ “ปู่สังข์ ย่าสังข์ใส” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทาน ชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

4. “น้ำเต้า” เล่าโดยดาว เชิง หวา เมืองหล้า, ใต้คง, ยูนนาน, 22 มีนาคม 2538.

### ตำนานไทลื้อ

1. “ปฐมกัปปี” และ “สิบสองปี” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทาน ชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

2. “ปู่สังข์ ย่าสังข์ใส” นิทาน “ไทลื้อ” มณฑลยูนนาน, สุชาติ ภูมิบริรักษ์, แปล, 2535.

3. “ปู่สังข์ ย่าสังข์ใส” สิบสองปี, เจีย แชนจง, สำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2536.

### ตำนานไทจีน

1. “ปฐมกัปปี” และ “ปู่สังข์ ย่าสังข์ใส” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

2. “ปฐมโลก” และ “ปฐมกัปปี” วรรณกรรมไทจีน, อนาโตล เป็ลติเยร์, ปรีวรรต, ดวงกมล, 1987.

3. “ตำนานโลก” “ปฐมพื้นโลก (1)” “ปฐมพื้นโลก (2)” และ “ปู่สังข์ ย่าสังข์ใส” ศิราพร ณ ถลาง รวบรวมจากชาวเชียงตุง เมื่อ 17-19 พฤศจิกายน 2537.

### ตำนานไทขวนล้านนา

1. “เก้าผีไทยล้านนา” 17 ล้านนา, ตำนานต้นผีไทย, พ.ณ.ประมวญมารค, 2533.

2. “ปฐมกัปปี” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

3. **ปฐมมูลมุณี** อนุาโศล เป็ลติเชร์ปริวรรตจากต้นฉบับโบราณ วัดปงไชย  
ด.เหมืองจือ อ.เมือง จ.ลำพูน, 2534.

#### ตำนานลาว

1. “พงศาวดารล้านช้าง” ประชุมพงศาวดารเล่ม 2, คุรุสภา, 2506.
2. “น้ำเต้าปอง” เล่าโดยสมพร รุ่งดวงจันทร์, หลวงพระบาง ศิราพร  
ณ ถกลาง รวบรวมเมื่อมีนาคม 2538.
3. “*The Great Gourd of Heaven*” by Somsavanh Phamatha A Selection  
of the Folktales and Stories of Laos, 1992.

#### ตำนานอีสาน

1. **ปฐมมูล** หนังสือก้อม วัดบ้านหนองหล่ม ด.คอนหวาน อ.เมือง  
จ.มหาสารคาม สุภณ สมจิตศรีปัญญา, ปริวรรต.
2. **มูลปฐมป็นนา** หนังสือก้อม วัดบ้านหนองหล่ม ด.คอนหวาน อ.เมือง  
จ.มหาสารคาม สุภณ สมจิตศรีปัญญา, ปริวรรต.

#### ตำนานไทดำ

1. “พงศาวดารเมืองแกลง” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 9, คุรุสภา, 2507.
2. “ความโทเมือง จากเมืองหม่วย” James R. Chamberlain, ปริวรรต,  
รวมบทความประวัติศาสตร์, 2529.

#### ตำนานไทขาว

1. “ย้ายมย้ายบาย-หมากเต้าปอง” อาจารย์เหลื่อง ชาวไทเมืองเด็ก เล่าเมื่อ  
14 ตุลาคม 2536

#### ตำนานจ้วง

1. “ปู่โล่โต” และ “รบฟ้าหาน้ำ” คนไทยอยู่ที่นี้ ที่อุษาคเนย์, สุจิตต์  
วงษ์เทศ, ศิลปวัฒนธรรม, 2537.

#### ตำนานทางพุทธศาสนา

1. “อัครคัมภีร์” พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสังคายนาในพระบรม  
ราชูปถัมภ์ เล่ม 11, 2530.

## ตำนานข้าว

ข้อมูลตำนานข้าวในงานวิจัยนี้ นำมาจากหนังสือ ข้าวปลาหมาเก้าหาง ประชุมคำบอกเล่าเก่าแก่เกี่ยวกับกำเนิดต้นข้าว สุจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการ (2546) หนังสือเล่มนี้รวบรวมตำนานข้าวจำนวนมากมาหลายเรื่องและได้ให้รายละเอียดเกี่ยวแก่ที่มาของตำนานข้าวแต่ละสำนวน ผู้วิจัยเลือกเฉพาะสำนวนที่เป็นของกลุ่มคนไทย-ไทเท่านั้น นอกจากนี้ ยังได้ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง ตำนานข้าวกับความเชื่อของชนชาติไท ของ ศิราพร ณ กลาง (2539, 2545) ข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้มีดังนี้

### ตำนานไทใต้คง

1. “สุนัขนำเมล็ดข้าวมาให้” “เมล็ดข้าวที่ใหญ่โตเท่าลูกมะละกอ” คนไทใต้คง: ไทใหญ่ในญวนนาน, ดาวเป่าขาว, เซาว์ พงษ์พิชิต, แปล, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

2. “ปู่ขวัญข้าว (1)” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศิราพร ณ กลาง, เล่าโดยพะกาหมั่นแสง ดอกความและสรุปเป็นภาษาไทยโดยศาสตราจารย์ เจียแนจอง

3. “ปู่ขวัญข้าว (2)” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศิราพร ณ กลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว”

### ตำนานไทลื้อ

1. “ข้าวเปลือกกับคนขี้เกียจ” “ยืมพันธุ์ข้าว” นิทานไทลื้อในมณฑลญวนนาน, สุชาติ ภูมิบริรักษ์, แปล, 2535.

2. “ย่าขวัญข้าว (1)” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศิราพร ณ กลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (เล่าโดยขนานจอมแสง บ้านซ่างชัย เชียงรุ่ง)

3. “ย่าขวัญข้าว (2)” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศิราพร ณ กลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (สรุปความจากบทเทศนาเรื่อง “ธรรมย่าขวัญข้าว” เจ้ามหาขันธวงศ์ จากเมืองเชียงรุ่งมอบให้ศิราพร ณ กลางปริวรรตจากอักษรธรรมเป็นอักษรไทย โดยประคอง นิมมานเหมินท์)

### ตำนานไทจีน

1. “*ย่าขวัญข้าว (1)*” “*ย่าขวัญข้าว (2)*” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (เล่าโดยลุงหนานสามแค บ้านป่าขาม เชียงตุง)

### ตำนานจ้วง

1. “*ข้าวมาจากไหน*” สุจิตต์ วงษ์เทศ, ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2539.
2. “*สุนัขพาพันธุ์ข้าวมาให้มนุษย์*” วัฒนธรรมข้าวและการจัดระเบียบทางสังคม ศึกษากรณีระบบไพร่ในอดีตของชนเผ่าตระกูลไท มณฑลกว๋างสีและก๊วยโจว, ขรรขง จิระนคร (เจีย แชนจง), เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว”
3. “*เมล็ดข้าว*” วัฒนธรรมข้าวและการจัดระเบียบทางสังคม ศึกษากรณีระบบไพร่ในอดีตของชนเผ่าตระกูลไท มณฑลกว๋างสีและก๊วยโจว, ขรรขง จิระนคร (เจีย แชนจง), เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว”

### ตำนานไทยวน-ล้านนา

1. “*ประวัติขวัญข้าว*” “*ทำไมข้าวจึงเล็ก*” “*ประวัติของข้าว*” “*ทำไมข้าวจึงมีเมล็ดเล็ก*” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวเน่ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

### ตำนานลาว

1. “*กำเนิดข้าว*” นิทานลาว, ส.พลายน้อย, รวมสาส์น, 2528.
2. “*นิทานข้าว (1)*” “ ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (เล่าโดยลุงจารย์ผาย บ้านอู่ หลวงพระบาง)
3. “*นิทานข้าว (2)*” “ ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (สรุปความจากหนังสือคุณข้าว เรื่องนางโกสพ ใน มุงกุลชานา เขียนโดยพระมหาทองคุณ ตตถัมโม เจ้าอาวาสวัดพระธาตุหลวง เวียงจันทน์ ปรีวรรตเป็นอักษรไทยโดย ประคอง นิมมานเหมินท์)

### ตำนานอีสาน

1. “นิทานข้าว (1)” “นิทานข้าว (2)” “นิทานข้าว (3)” ประสพสุข ฤทธิเดช, วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 17 2(กรกฎาคม-ธันวาคม 2541)
2. “นิทานข้าว” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, แปลและสรุปเป็นภาษาไทย, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (พิมพ์โดยที่ได้มาจากวัดที่อุตรธานี)
3. “นิทานข้าว” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (เอี่ยม ทองดี รวบรวมจากชาวบ้าน บ้านอัมพวัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น)
4. “กรรมของข้าว 3 เม็ด” นิทานพื้นบ้านชัยภูมิ, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
5. “แม่โพสพ” นิทานพื้นบ้านไทย, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ, กรุงเทพฯ, 2540.

### ตำนานไทดำ

1. “ต้นข้าว” “กำเนิดต้นข้าว” “นิทานแม่หญิงและต้นข้าว” ประวัติ ศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมสิบสองจุไทย, ภัททิยา ยิมเรวัต, สร้างสรรค์บุ๊คส์, 2544.
2. “นิทานข้าว (1)” “นิทานข้าว (2)” ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (เล่าโดยอาจารย์คำเกื่อง ชาวไทดำ เมืองลา)

### ตำนานไทขาว

1. “กำเนิดของข้าว” ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมสิบสองจุไทย, ภัททิยา ยิมเรวัต, สร้างสรรค์บุ๊คส์, 2544.
2. “นิทานข้าว” “ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท, ศีราพร ณ ถลาง, เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว” (เล่าโดยอาจารย์เหลียง ชาวไทขาว เมืองเด็ก)

### ตำนานไทยภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง

1. “ข้าวในโบราณคดี” ส. พลายน้อย, วารสารวัฒนธรรมไทย. ปีที่ 3 5 (กรกฎาคม 2506)

2. “แม่โพสพ” การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง (ระยะที่ 2) จากตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย และตำบลบ้านเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2523.

3. “เมล็ดข้าว” วรรณกรรมจากบ้านโนน, กิ่งแก้ว อัดถาวร, คุรุสภา, 2514.

4. “แม่โพสพ” นิทานพื้นบ้านไทย, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ, คุรุสภา, 2540.

5. “แม่โพสพที่มนุษย์เราได้ทำไว้ในต่อกันมา” นิทานชาวบ้านภาคที่ 1-4, รุ่งวัฒนา (เล่าโดยนายแคล้ว บุญศรี)

#### ตำนานไทยภาคใต้

1. “แม่โพสพ เทพเจ้าของข้าว” โดย เอื้อน ปิยวาทการ จ.พัทลุง

2. “แม่โพสพ” “ปลาฉลาดตัวแบน” “นิทานข้าว” นิทานพื้นบ้าน ชุมพร, วัฒนาพานิช, 2525.

3. “แม่โพสพ” “การทำขวัญข้าว” “แม่โพสพ” วรรณกรรมสดุดีและแหล่งทำขวัญของภาคใต้, อุดม หนูทอง, สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.

4. “แม่โพสพ” การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช, วิเชียร ณ นคร, 2531.

5. “แม่โพสพ” “ขวัญข้าว” “ทำไมคนจึงต้องเกี่ยวข้าว” วรรณกรรมท้องถิ่นภูเก็ต, สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์, หอวัฒนธรรมภูเก็ต ศูนย์วัฒนธรรมภูเก็ต, 2532.

6. “แก่นข้าว” นิทานพื้นบ้านภาคใต้, พรศักดิ์ พรหมแก้ว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528.

#### ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส

ผู้วิจัยนำตำนานสุริยคราสและจันทรคราสจำนวน 62 จำนวน จากวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์ตำนานสุริยคราสและจันทรคราสของชนชาติไท ของ ปฐม หงษ์สุวรรณ (2542) มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ที่มาของตำนานสุริยคราสและจันทรคราสจำนวนต่าง ๆ มีดังนี้

#### ตำนานไทพ่าเก

1. “กบกินเดือน” กบกินเดือน, ประเสริฐ ณ นคร, 2538. หน้า 3.



### ตำนานไทไค่ก้ง

1. “กบกินเดือนและกบกินตะวัน” รายงานการวิจัยลักษณะสังคมและวิถีชีวิตของคนไทเหนือในเขตไค่ก้ง ธารารณรัฐประชาชนจีน: ภาพสะท้อนจากวรรณกรรม. ประคอง นิมมานเหมินท์ และดาว เชิงหวา, 2540. หน้า 138.

### ตำนานไทใหญ่

1. “กบกินเดือนกบกินวัน” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทใหญ่ จ.เชียงใหม่ เมื่อ 31 ตุลาคม 2541
2. “กบกินเดือน” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทใหญ่ รัฐฉาน สหภาพพม่า เมื่อ 25 ตุลาคม 2541
3. “กบกินเดือน (1), กบกินเดือน (2)” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทใหญ่ จ. เชียงราย เมื่อ 26 ตุลาคม 2541
4. “กบกินเดือน” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 268.

### ตำนานไทเงิน

1. “กบกินเดือน” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทเงิน จ.เชียงใหม่ เมื่อ 27 ตุลาคม 2541
2. “กบกินเดือนและตะวัน” “กบกินเดือน” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 273, 285.

### ตำนานไทลื้อ

1. “กบกินเดือนและตะวัน” “กบกินเดือน” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทลื้อ เมืองเชียงตุง สหภาพพม่า เมื่อ 29 ตุลาคม 2541
2. “ราหู” “กบกินเดือนตะวัน” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 438.
3. “กบกินเดือนหรือจะคาดคือเดือน (1), กบกินเดือนหรือจะคาดคือเดือน (2), กบกินเดือนหรือจะคาดคือเดือน (3)” “ราหูอมจันทร์” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทลื้อ จ.ลำพูน เมื่อ 27 ตุลาคม 2541



### ตำนานไทยวน

1. "กบกินเดือน" ข้อมูลทางคติชน (แถบบันทึกเสียง), สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526-2531. แถบบันทึกเสียงเลขที่ 01-03-27-254.
2. "ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส" เรื่องแทรกใน คัมภีร์อนาคตวงศ์ ลำนวนล้านนา, บำเพ็ญ ะวิน, ปวีรรตและตรวจชำระ, 2535. หน้า 30.
3. "ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส" เรื่องแทรกจาก คัมภีร์สารัมภ์, ชุนอินทรปราสาท (อุ่มห์), ร.ศ.126.หน้าคำนำ.
4. "พระจันทร์และพระอาทิตย์" ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวณี เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 5.
5. "กบกินเดือน" ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวณี เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 58.
6. "กบกินเดือน" ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวณี เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 404.
7. "พระอาทิตย์พระจันทร์และพระราหู" " ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวณี เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 336.
8. "กบกินเดือน" คติชาวบ้านลานนาไทย. ไพรด เลิศพิริยภมล, 2516.หน้า 123-124.
9. "ราหูอมจันทร์" การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ จังหวัดตาก, อรทัย สายเพ็ญ, 2528. หน้า 325-326.
10. "ราหู" พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง (ตอนที่ 2 อักษร พ-ฮ) อุกุม รุ่งเรืองศรี, รวบรวม, 2534. หน้า 1075.

### ตำนานไทอีสาน

1. "กบกินเดือน (1)" "กบกินเดือน (2)" "กบกินเดือน (3)" "กบกินเดือน (4)" "กบกินเดือน (5)" "กบกินเดือน (6)" "กบกินเดือน (7)" "พระราหู" ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทอีสาน จังหวัดยโสธร อุบลราชธานี นครพนม และชัยภูมิ เมื่อ 30 กันยายน-29 ตุลาคม 2541

2. “ราหูอมจันทร์” ประเพณีโบราณอีสาน, พระมหาปรีชา ปริญญาโณ, 2525. หน้า 402-404.

3. “สุริยคราส-จันทรคราส” เอกสารการสำรวจโบราณวัตถุในเขตจังหวัดภาคอีสาน (อุบลราชธานี, นครพนม, มุกดาหาร, ร้อยเอ็ด, หนองคาย) ปรีชญ์ ปิตะวรรณ, รวบรวม, 2528. หน้า 133.

### ตำนานไทลาว

1. “กบกินเดือน (1)” “กบกินเดือน (2)” “กบกินเดือน (3)” “กบกินเดือน (4)” “กบกินเดือน (5)” “กบกินเดือน (6)” “กบกินเดือน (7)” “กบกินเดือน (8)” ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทลาว แขวงจำปาสัก เมื่อ 3 ตุลาคม 2541

2. “กบกินเดือน” นิทานชุดเอเชีย; นิทานลาว, คีรีบุญ, แปล, 2538. หน้า 48-49.

3. “กบกินเดือน” Legend of the Lao: A Compilation of Legend and other Folklore of the Lao People, by Xay Kaignavongsa and Hugh Fincher, 1993. หน้า 7.

4. “ราหู” วรรณกรรมภาษาลาว, ทองคำ อ่อนมณีสอน (รวบรวม), 1992. หน้า 633.

### ตำนานไทขาว

1. “กบกินเดือนและหมีกินตะวัน” เล่าโดยอาจารย์หวางเหลียง ชาวไทขาว เมือง เด็ก ประเทศเวียดนาม เมื่อ 19 สิงหาคม 2541

### ตำนานไทยภาคกลางและไทยภาคใต้

1. “ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส” เรื่องแทรกในต้นฉบับตัวเขียน เรื่อง เถลิงไตรภพ, ฝ่ายเอกสาร โบราณ หอสมุดแห่งชาติ

2. “ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส” เรื่องแทรกในต้นฉบับตัวเขียน เรื่อง ตำนานพระอาทิตย์ พระจันทร์ พระราหู, ฝ่ายเอกสาร โบราณ หอสมุดแห่งชาติ

3. “ตำนานสุริยคราสและจันทรคราส” เรื่องแทรกในต้นฉบับตัวเขียน เรื่อง ประวัติพระอาทิตย์ พระจันทร์ พระราหู, ฝ่ายเอกสาร โบราณ หอสมุดแห่งชาติ

4. “ราหูอมจันทร์” เล่าเรื่องไตรภูมิ, เสฐียร โกเศศ, 2540. หน้า 45-46.

5. “จันทรคราส” วรรณกรรมจากบ้านใน, กิ่งแก้ว อัดถากร, 2514.

6. “*พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระราหู*” คติชาวบ้าน, กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2518. หน้า 151-152.
7. “*ราหูอมจันทร์*” การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก (ระยะที่ 2), ทศนีย์ ทานตวนิช, 2523.
8. “*ตำนานสุริยคราสและจันทร์คราส*” เรื่องแทรกใน คัมภีร์นารายณ์สิบปาง, สารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 15, 2521-2522. หน้า 9630-9644.
9. “*อสุรกายภูมิ*” เรื่องแทรกในหนังสือ ไตรภูมิพระร่วง, พระยาสิทธิ, 2515. หน้า 61-69.
10. “*อธิบายเหตุพระอาทิตย์พระจันทร์กลัวพระราหู*” เรื่องแทรกในหนังสือ ไตรภูมิโลกวิจิตร, พระยาธรรมปรีชา (แก้ว), 2535. หน้า 898-901.
11. “*ราหูกินจันทร์*” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 8. สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2529. หน้า 3064.
12. “*พระราหู*” รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช, วิเชียร ณ นคร, 2531. หน้า 3-5.

### ตำนานฝน

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลตำนานฝนจากบทความเรื่อง “Rain Myth: Reflection of the Tai Relation between Tai People and Thai People from Folklore Theories.” ของปฐม หงษ์สุวรรณ (2002) จำนวน 16 ส่วน ดังนี้

#### ตำนานไทอาหม

1. “*น้ำเต้า*” เรื่องแทรกในคัมภีร์โบราณ ลายตุ (Laitu) จากบทความเรื่อง “*นิยายน้ำเต้าไทอาหม*” ของ Pammeswar GoGoi. แปลโดย รณี เลิศเลื่อมใส, 2539. หน้า 117-120.

#### ตำนานไทลื้อ

1. “*ฟ้าร้องฟ้าผ่า*” ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวเน่ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 250.
2. “*ตำนานข้าสี่แสนหมอนม้า*” ประวัติศาสตร์สิบสองปันนา, บรรยง จิระนคร และรัตนาพร เศรษฐกุล, 2544. หน้า 7-9.

### ตำนานไทจีน

1. "ฟ้าร้องฟ้าผ่า" "ฝน" ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวาน์ เพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 274.

### ตำนานไทยวน

1. "คำโอวาทราชาเทวดาและพระพุทธเจ้า" ลัวะเยยะไร่ไทใส่่นา, ศรีเลา เกษพรหม, 2541. หน้า 104-105.

2. "ธัมม์พระญาคางคาก" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 5, 2543. หน้า 2688.

### ตำนานไทยอีสาน

1. "แกนให้ฝน" ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากคนไทยอีสาน จังหวัด อุบลราชธานี เมื่อ 29 ตุลาคม 2541

2. "พระยาคันคาก" ผ่าน วงษ์อ้วน, ปรีวรรต.

3. "ขุนทึง" การวิเคราะห์วรรณกรรมอีสานเรื่องขุนทึง, ธนันต์ พิสัย สวัสดิ์, 2531. หน้า 64-67.

### ตำนานไทลาว

1. "นาคให้ฝน" ปฐม หงษ์สุวรรณ รวบรวมจากชาวไทลาว แขวงจำปาสัก เมื่อ 3 ตุลาคม 2541

2. "พงสาวดารล้านช้าง" ประชุมพงสาวดาร เล่ม 2, คุรุสภา, 2506.

### ตำนานไทคำไตขาว

1. "ความโทเมือง จากเมืองหม่วย" James R. Chamberlain, ปรีวรรต, รวมบทความประวัติศาสตร์, 2529. หน้า 79-88.

### ตำนานจ้วง

1. "นิทานเกี่ยวกับที่มาและความหมายของการบูชาบ" การศึกษา วัฒนธรรมชนชาติไท, ปราณี วงษ์เทศ, 2538. หน้า 247-248.

2. "นิทานปู่โล่โงหรือกำเนิดชาวจ้วง" การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท, ปราณี วงษ์เทศ, 2538. หน้า 248-249.

## ตำนานทางพุทธศาสนา

1. “ว่าด้วยลม ฝน เมฆ หมอก ร้อนหนาว” ไตรภูมิโลกวิณีจลยถา, กรมศิลปากร, 2535. หน้า 904-909.

## 2. ตำนานปรัมปราที่อธิบายความเป็นมาของผู้นำทางวัฒนธรรมและเมืองโบราณ

ตำนานปรัมปราประเภทนี้ประกอบด้วย ตำนานวีรบุรุษ และ ตำนานเมือง ด้วยเหตุที่เรื่องราวที่เล่าถึงความเป็นมาของผู้นำทางวัฒนธรรมหรือวีรบุรุษและเมืองโบราณนี้มักปะปนอยู่ในข้อมูลเรื่องเดียวกัน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงข้อมูลของตำนานปรัมปรากลุ่มนี้โดยรวมไว้ในกลุ่มเดียวกัน ดังนี้

ข้อมูลของตำนานปรัมปราประเภทนี้มีปรากฏอยู่ใน ประชุมพงศาวดาร บางเล่ม ส่วนใหญ่ เนื้อหาส่วนที่เป็นตำนานปรัมปราจะอยู่ในส่วนต้นของเรื่อง ก่อนที่จะเป็นการเล่าโดยลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ประชุมพงศาวดาร ที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ได้แก่

1. “พงศาวดารเหนือ” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 1
2. “พงศาวดารล้านช้าง” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 2
3. “พงศาวดารโยนก” “พงศาวดารเมืองหลวงพระบาง” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 4
4. “พงศาวดารเมืองแกลง” พงศาวดารลานนาไทย” “พงศาวดารเมืองน่าน” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 9
5. “พงศาวดารเมืองหลวงพระบาง” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 10
6. “พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน” “ตำนานสิงหนวัติกุมาร” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 33-34
7. “นิทานเรื่องขุนบรมราชาธิราช” “พงศาวดารเมืองล้านช้าง” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 43-44
8. “เรื่องพระเจ้าปทุมสุริยวงศ์” “ตำนานเมืองสุวรรณ โคมคำ” ประชุมพงศาวดาร เล่ม 45

ผู้วิจัยยังได้ใช้ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ บทความและหนังสือต่าง ๆ ดังนี้

1. กิตติ วัฒนะมหาตม์. สัจจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการ. จามเทวี จอมนางหริภุญไชย นางกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งล้านนา. กรุงเทพฯ: มติชน, 2544.

2. ดวงเดือน บุนยวง. แนวคิดและฮีดคองท้าวสูงท้าวเจือง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2540.
3. ประคอง นิมมานเหมินท์. “ความเป็นมาของผู้ปกครอง: จากตำนานไทย-ไทถึง ไตรภูมิพระร่วง” ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 17(ธันวาคม 2543): 63-77.
4. ประคอง นิมมานเหมินท์. มหากาพย์เรื่องท้าวบาเจือง: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
5. ยูวี อภิรักษ์ภูสีทธี. การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องขุนบรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
6. สวงว โขติสุวรรณ์. ประชุมตำนานลานนาไทย. 2 เล่ม. พระนคร: โอเดียนสโตร์, 2515.
7. สุกัญญา สุจฉายา. “พระร่วง: วีรบุรุษในประวัติศาสตร์และวีรบุรุษทางวัฒนธรรม” ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 16 (ธันวาคม 2542): 212-216.
8. สุจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการ. ท้าวสูงขุนเจือง: วีรบุรุษสองฝั่งโขง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2538.
9. สุจิตต์ วงษ์เทศ. นาคในประวัติศาสตร์อุษาคเนย์. กรุงเทพฯ: มติชน, 2543.
10. สุจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการ. ประชุมหลักฐานประวัติศาสตร์เรื่องพระเจ้าอุ่ทองไม่ได้มาจากเมืองอุ่ทอง มาจากเมืองจีน-ทางทะเล มาจากเมืองลาว-ทางบก. กรุงเทพฯ: มติชน, 2545.
11. สุจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการ. พระเจ้าพรหม วีรบุรุษในตำนานของโยนก-ล้านนา. กรุงเทพฯ: มติชน, 2545.
12. อรุ้งคธาตุ (ตำนานพระธาตุนม). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว การพิมพ์, 2537.

นอกจากนี้ ยังได้ใช้ข้อมูลจาก สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ประกอบด้วยตำนานปรัมปราเรื่องต่างๆ ได้แก่

1. “ตำนานนางจามเทวี” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2425-2428.

2. "ตำนานเชียงใหม่ปางเดิม" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2418-2422.
3. "ตำนานเมืองเชียงตุง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2472-2476.
4. "ตำนานเมืองยอง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2477-2479.
5. "ตำนานเมืองสุวิไลย์ ไคมคำ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2480-2481.
6. "ตำนานสิงหนวัติกุมาร" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2496-2497.
7. "ตำนานสุวิไลย์คำแดง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2497-2500.
8. "ท้าวฮุ่งหรือเจียง: วรรณกรรม" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 1713-1724.
9. "มรุกขนคร, เมือง: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 3470-3471.
10. "เมืองฟ้าแดดสงยาง: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 3685-3688.
11. "กุลาร่องไห้, หุ่น: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 277-278.
12. "ขุนบรมราชาธิราช: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 540-547.
13. "ขุนบุษม: นิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 548.
14. "จันทบุรีฮ้วยล้วย, พระยา: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 885-887.
15. "ผาแดงนางไอ่: วรรณกรรมนิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 2745-2754.
16. "ผาแดงนางไอ่: นิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 2755.



17. “เมืองหลวงปงลึง: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 3694.
18. “ศรีโคตรบอง: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 4168-4169.
19. “หนองหาน: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 4964.
20. “บึงราชนกก, ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 3383-3384.
21. “บึงหล่ม: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 3386-3387.
22. “พระยาโคตรตะบองเทวราช: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 4173-4174.
23. “เมืองไตรตรึงษ์: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 5093-5094.
24. “เมืองศรีเทพ: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 5197.
25. “หนี่โรคห้า, ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 6981.

### 3. ตำนานปรัมปราที่อธิบายการเผยแพร่พุทธศาสนาในดินแดนไทย-ไท

ตำนานปรัมปราที่อธิบายการเผยแพร่พุทธศาสนาในดินแดนไทย-ไท ประกอบด้วย ตำนานพระธาตุ ตำนานพระพุทธรูป และตำนานพระพุทธรูป ตำนานขนาดยาวที่เป็นแหล่งรวมของข้อมูลตำนานปรัมปรากลุ่มนี้ก็คือ ตำนานพระเจ้าเลียบโลก ของภาคเหนือ และ อูรังคธาตุ ของภาคอีสาน ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้ หนังสือพุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก ที่ระลึกในงานทำบุญคล้ายวันเกิดครบ 75 ปี ท่านเจ้าคุณพระสุพรหมยานเถร (ทอง สิริมังคโล) 21 กันยายน 2541 และ อูรังคธาตุ (ตำนานพระธาตุพนม). ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 , เรือนแก้วการพิมพ์, 2537. เป็นสำนวนหลักในการศึกษา นอกจากนี้ ยังมี ประชุมตำนานลานนาไทย เล่ม 1, เล่ม 2 ของ สงวน โชติสุขรัตน์. และ รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเอกสารเรื่องตำนานพระพุทธรูปและพระธาตุ ของ มนวิภา เจริญทรัพย์ (2526) อีกด้วย

นอกจากหนังสือและงานวิจัยดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังได้รวบรวมตำนานพระธาตุ ตำนานพระพุทธรูป และตำนานพระพุทธรูป จาก สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ พบ ตำนานปรัมปราต่าง ๆ ดังนี้

### ตำนานพระธาตุ

1. “ตำนานเกศา 5 เส้นและพระบาทเจ้ารั้งรัง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2416-2417.
2. “ตำนานจอมทองหลวง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2417-2418.
3. “ตำนานพระธาตุช่อแฮ” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2439-2440.
4. “ตำนานพระธาตุคอกยดุง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2440-2442.
5. “ตำนานพระธาตุศรีดอนคำ (หัวฮ้อ)” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2442 -2443.
6. “ตำนานพระธาตุหริภุญชัย” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2444-2445.
7. “ตำนานพระธาตุอินทร์แขวน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2445-2447.
8. “ตำนานเมืองแกนเชียงดาว”<sup>1</sup> สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2471.
9. “ตำนานเมืองงาว” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2471-2472.
10. “ตำนานเมืองยอง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2477-2479.
11. “ตำนานลำพูน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2487-2489.
12. “ตำนานวัดพระธาตุจอมพิง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2494-2495.
13. “ตำนานวัดพระธาตุปู่ป้อ” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2495.

---

<sup>1</sup> มีตำนานปรัมปรากลุ่มหนึ่งที่แม้จะตั้งชื่อว่า “ตำนานเมือง...” แต่ก็มีลักษณะการดำเนินเรื่องในลักษณะเดียวกับตำนานพระธาตุ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจัดตำนานปรัมปรากลุ่มนี้รวมไว้ในตำนานพระธาตุ

14. "ตำนานวัดพระธาตุศรีดอนแก้ว" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2595-2496.
15. "ตำนานเมืองฝางและอ่างสลุงเชียงดาว" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2475-2476.
16. "พระธาตุขุยปู, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4375-4376.
17. "พระธาตุขิงแกง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4376.
18. "พระธาตุเขาน้อย, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4376-4378.
19. "พระธาตุจอมกิติ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4379-4381.
20. "พระธาตุจอมคีรี" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4381-4382.
21. "พระธาตุจอมจ้อ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4382-4384.
22. "พระธาตุจอมแจ้ง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4384-4386.
23. "พระธาตุจอมแจ้ง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4386-4387.
24. "พระธาตุจอมปิง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4390-4394.
25. "พระธาตุจอมศีล" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4394-4395.
26. "พระธาตุใจดี, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4396.
27. "พระธาตุช่อแฮ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4397-4400.
28. "พระธาตุแช่แห้ง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4401-4404.
29. "พระธาตุคอกู่แก้ว" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4410.

30. "พระธาตุคอกยาคำ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4412-4416.
31. "พระธาตุคอกยาคอง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4416-4420.
32. "พระธาตุคอกย่น้อย, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4421-4422.
33. "พระธาตุคอกย่น้อย, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4422.
34. "พระธาตุคอกยงเติง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4422.
35. "พระธาตุคอกยสุเทพ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4423-4427.
36. "พระธาตุคอกยหยาวก, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4427-4428.
37. "พระธาตุเบ็งสกัด, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4428-4430.
38. "พระธาตุปูเข้า" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4431-4432.
39. "พระธาตุปูแจ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4432-4434.
40. "พระธาตุปูด้าย" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4434-4435.
41. "พระธาตุปูปอ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4435.
42. "พระธาตุพลูแซ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4438-4439.
43. "พระธาตุม่อนเปี้ยะ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4440-4441.
44. "พระธาตุยอยหงส์, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4442-4443.
45. "พระธาตุลำปางหลวง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4444-4451.
46. "พระธาตุศรีจอมทอง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4451-4456.

47. "พระธาตุศรีดอนคำ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4457-4458.
48. "พระธาตุสบแวน, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4458-4459.
49. "พระธาตุเสด็จ, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4463-4464.
50. "พระธาตุแสนไห" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4464-4466.
51. "พระธาตุหนองจันทร์, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4466-4467.
52. "พระธาตุหม้อคว่ำ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4468.
53. "พระธาตุหริภุญชัย" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4469-4471.
54. "พระธาตุห้วยอ้อ" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4477-4478.
55. "พระธาตุห้าดวง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4478-4479.
56. "พระธาตุแหลมถี่, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4479.
57. "พระบรมธาตุ, วัด (ตาก)" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4499-4502.
58. "ก่องข้าวน้อย: นิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 110.
59. "ขามแก่น, พระธาตุ: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 492-493.
60. "ขามแก่น, พระธาตุ: ศิลปกรรม" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 493.
61. "เชิงชุม, พระธาตุ: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 1126-1129.
62. "ชะกอย, พระธาตุ: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 1173-1174.

63. "นารายณ์เจงเวง, พระธาตุ: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 2040-2041.
64. "อิงฮัง, พระธาตุ: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 5247-5249.
65. "เจดีย์ยักษ์" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 1731-1736.
66. "ตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน ฌาปนกิจศพ นางคล้าย จันทราทิพย์" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 2668-2670.
67. "พระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 4982-4983.
68. "พระธาตุสวี: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 4991.

#### ตำนานพระพุทธรูป

1. "ตำนานเกศา 5 เส้นและพระบาทเจ้ารั้งรั้ง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2416-2417.
2. "ตำนานพระบาทเขารั้งรั้ง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2447-2448.
3. "ตำนานพระบาททางวัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2448-2449.
4. "ตำนานพระบาทสี่ร้อย" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2449-2450.
5. "ตำนานพระบาทสี่ร้อย หรือพระบาทรั้งรั้ง" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2450-2451.
6. "ตำนานพระบาทอันมีในหาคาค่า" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2451.
7. "พระพุทธรูปตากผ้า, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4519-4521.
8. "พระพุทธรูปสี่ร้อย, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4522.
9. "พุทธรูปเวินปลา, พระ: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 3171-3172.

10. "บัวบก, พระพุทธบาท: ดำเนิน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 2275-2278.

11. "บัวบาน, พระพุทธบาท" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 2278-2279.

### ตำนานพระพุทธรูป

1. "ตำนานพระแก้ว (มรกต)" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2428.

2. "ตำนานพระแก้วดอนเต้า" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2428-2430.

3. "ตำนานพระจันทร์" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2430.

4. "ตำนานพระศิลา วัดเชียงมั่น" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2451-2452.

5. "ตำนานพระสิงห์" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2453.

6. "พระนอนขอมม่วง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4487-4489.

7. "พระนอนป่าเก็ดถี้, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4489.

8. "พระนอนพุทธไสยาสน์, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4490.

9. "พระนอนม่อนช้าง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4492.

10. "พระนอนแม่ปู่คา, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4493.

11. "พระนอนหนองผึ้ง, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4493-4495.

12. "พระนั่งดิน, วัด" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 4496.

13. "ถ้าพระภูคว่า: ดำเนิน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 1510-1511.

14. “พระยีนบ้าน โลกพระ: พระพุทธรูป” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 3020-3022.

15. “พระพุทธรูปทุ่งคา: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 5083-5087.

16. “พระพุทธรูปวัดสักขี: ตำนาน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542. หน้า 5088.

#### 4. ตำนานปรัมปราที่อธิบายประเพณีพิธีกรรม

ตำนานปรัมปราประเภทนี้ ผู้วิจัยรวบรวมจาก

1. ปรีชา ปริญญาโณ, พระมหา. ประเพณีโบราณอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 8. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท, 2540.
2. มณี พยอมยงค์. ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย. 2 เล่ม. เชียงใหม่: โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2529.
3. เสฐียร โกเศศ. ประเพณีเนื่องในเทศกาล. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.

นอกจากตำนานปรัมปราทั้ง 4 ประเภทข้างต้นแล้ว ยังมีตำนานปรัมปราอีกจำนวนหนึ่งที่ผู้วิจัยจัดไว้ให้เป็นตำนานเบ็ดเตล็ด เนื่องจากมีเนื้อหาที่หลากหลาย ไม่สามารถจัดอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่งได้โดยตรง ข้อมูลของตำนานปรัมปรากลุ่มนี้มีดังนี้

1. “ตำนานกรณีย์เมตตสูตร” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2416.
2. “ตำนานคอยเก็ง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2422-2423.
3. “ตำนานดาวช้าง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2423-2424.
4. “ตำนานเทวดาอันเอาคนเข้าถ้ำเมืองละพูน” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2424-2425.
5. “ตำนานพระเจ้าไห้” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2435-2437.
6. “ตำนานพระญารัชมิกราช” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2437-2439.
7. “ตำนานฟ้าสมิงคำหลวง” สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2459-2460.



8. "ตำนานมงคลสูตร (อเสวนา)" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2460-2461.
9. "ตำนานมหาญาณคัมภีร์" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2461-2464.
10. "ตำนานม่อนพระยาแช่" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2464-2467.
11. "ตำนานมุลละโลก" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2468-2471.
12. "ตำนานแม่ธรณี" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2481.
13. "ตำนานแม่ระมิงไชย" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2481-2482.
14. "ตำนานละแวก" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2484-2485.
15. "ตำนานรัตนสูตร (ยังกัญจิ)" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2485-2487.
16. "ตำนานโสฬสนครา (ตำนาน 16 เมือง)" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2500-2502.
17. "ตำนานองคฺุณิมาลปริตร" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2503.
18. "ตำนานอาฎานาฎิยปริตร" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ, 2542. หน้า 2503-2475.
19. "ขุนทิง: วรรณกรรมนิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 535-540.
20. "ตาแฮก, ตำนาน: นิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน, 2542. หน้า 1400-1401.
21. "ดาว: ตำนาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 2081-2105.
22. "ดาวลูกไก่: นิทาน" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง, 2542. หน้า 2106-2111.
23. "รุ่งกินน้ำ (1)" "รุ่งกินน้ำ (2)" ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ, เวทีเพลงเออ, รวบรวม, สยามสมาคมและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519. หน้า 219-220 และ 285-286.

ภาคผนวก ข

ประวัติและผลงานวิจัยตำนานปรัมปราของโคลด เดวี-สเตราส์

## ภาคผนวก ข

ประวัติและผลงานวิจัยตำนานปรัมปราของโคลด เลวี-สเตราสส์<sup>1</sup>

โคลด เลวี-สเตราสส์ (Claude Lévi-Strauss) เกิดที่กรุงบรัสเซล (Brussels) ประเทศเบลเยียม เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 1908 บิดาเป็นจิตรกรที่มีความสามารถในการวาดภาพพอร์เทรท (portrait) ชื่อ Raymond Lévi-Strauss มารดาชื่อ Emma Levy

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 Raymond Lévi-Strauss ต้องอพยพครอบครัวกลับไปประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1914 โดยไปอาศัยหลบภัยอยู่ที่แวร์ซาย (Versailles) และได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากบิดาของตนซึ่งเป็นพระในศาสนาวยิว (a middle-class rabbi) ด้วยเหตุดังกล่าว ชีวิตในวัยเยาว์ของโคลด เลวี-สเตราสส์จึงได้เรียนรู้ทั้งลักษณะของชาวเบลเยียม (Belgian) ชาวยิว (Jewish) และชาวฝรั่งเศส (French) นอกจากนี้ เขายังได้สืบทอดความเป็นศิลปินทั้งจากบิดาและลุงของเขาอีก 2 คนซึ่งล้วนเป็นจิตรกรอีกด้วย

เลวี-สเตราสส์ศึกษาในระดับมัธยม (secondary school studies) ที่ Lycée Janson-de-Sailly ในกรุงปารีส เขาประทับใจงานของ Karl Marx เมื่อมีโอกาสได้ศึกษางานของ Marx ในปี ค.ศ. 1924-1925 ในปีต่อมาเขาเตรียมตัวสมัครเข้าเรียนที่ École Normale Supérieure ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของฝรั่งเศส แต่ในที่สุดเขาก็ตัดสินใจไม่สมัครเข้าเรียนในสถาบันแห่งนี้ และได้สมัครเข้าเรียนวิชาปรัชญาและกฎหมายที่ซอร์บอน (Sorbonne) ในปีต่อมา

ในปี ค.ศ. 1928 เขาเตรียมตัวสอบ *agrégation*<sup>2</sup> ในสาขาปรัชญา รุ่นเดียวกับ Maurice Merleau-Ponty และ Simone de Beauvoir และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในปี ค.ศ. 1931 โดยทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานทางปรัชญาของลัทธิวัตถุนิยมในประวัติศาสตร์ มี Célestin Bouglé ผู้เชี่ยวชาญเรื่องชนวรรณะในอินเดียเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจาก Célestin Bouglé แล้ว เขายังได้ศึกษากับ Léon Brunschvicg, Georges Dumas, Jean Laporte, Léon Robin และ Louis Bréhier ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น เขาสำเร็จการศึกษารุ่นเดียวกับ Ferdinand

<sup>1</sup> ผู้วิจัยได้ข้อมูลส่วนใหญ่จาก Roland A. Champagne (1987) และ Marcel Hénaff (Translated by Mary Baker, 1998). หนังสือเล่มหลังนี้ได้ข้อมูลส่วนใหญ่จาก *Tristes tropique* และที่สำคัญคือมาจากการสัมภาษณ์ของ Didier Eribon ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือชื่อ *Conversations with Claude Lévi-Strauss* (1991) และอ้างว่าเลวี-สเตราสส์ ตรวจสอบความถูกต้องของ chronology ในหนังสือเล่มนี้ด้วยตนเองและยังเพิ่มเติมข้อมูลให้อีกด้วย

<sup>2</sup> *agrégation* is one of the highest degrees in France and provides tenure valid in all French public schools.

Alquié ซึ่งต่อมาเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในฐานะผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ Descartes และ Simone Weil ผู้ที่มีหลักการอันโดดเด่นทางปรัชญา การเมือง และศาสนา

หลังจากเข้ารับราชการทหาร เขาได้สมรสกับ Dina Dreyfus ในปี ค.ศ. 1932 และได้สอนหนังสือในโรงเรียนมัธยมที่ Mont-de-Marsan ทางตะวันตกเฉียงใต้ของฝรั่งเศส ในปีต่อมาที่ได้รับมอบหมายให้ไปสอนที่ Laon ทางตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงนี้เขาได้อ่าน *Primitive Society*<sup>1</sup> (1920) ของ Robert H. Lowie ถือได้ว่างานชิ้นนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เขาตัดสินใจเป็นนักชาติพันธุ์วิทยา (ethnologist) หรือนักมานุษยวิทยา (anthropologist) หลังจากที่เขาเคยได้รับแรงบันดาลใจอยู่ก่อนแล้วในปี ค.ศ.1928 เมื่อครั้งได้พบกับ Paul Nizan นักปรัชญาและนักเขียนผู้เป็นเพื่อนสนิทของ Jean Paul Sartre ในงานแต่งงานของ Nizan กับญาติของเลวี-สเตราส์ Nizan บอกเลวี-สเตราส์ว่าเขาหลงใหลวิชามานุษยวิทยาอย่างมาก การพบ Nizan ครั้งนั้นเป็นการกระตุ้นให้เลวี-สเตราส์ทวีความสนใจมานุษยวิทยาและได้อ่าน *Aden-Arabie*<sup>4</sup> (1932) ของ Nizan

ในปีค.ศ. 1934 Célestin Bouglé อาจารย์ของเลวี-สเตราส์ได้แนะนำให้เขาสมัครเป็นอาจารย์สอนวิชาสังคมวิทยา (sociology) ที่ University of São Paulo ในประเทศบราซิล ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยในฝรั่งเศส ทั้งนี้เพราะทราบว่าเลวี-สเตราส์สนใจวิชาชาติพันธุ์วิทยา ขณะที่เขาเดินทางไปรับตำแหน่งที่นั่นในปี ค.ศ. 1935 เขาได้เขียนข้อเขียนที่มีชื่อเสียง ชื่อว่า “Sunset”<sup>5</sup> ซึ่งภายหลังเขากล่าวถึงงานเขียนชิ้นนี้ว่าเป็นเพียงข้อเขียนส่วนหนึ่งที่สมบูรณ์ของงานเขียนที่สามารถเป็นนวนิยาย เขาสอนอยู่ที่ University of São Paulo จนกระทั่งปี ค.ศ. 1938 ในการสอนของเขา เขาไม่เห็นด้วยแนวความคิดของ Comte และ Durkheim ที่สอนสืบต่อกันมา

ในปี ค.ศ. 1935 เลวี-สเตราส์และภรรยาได้เดินทางเข้าไปในบริเวณที่เรียกว่า Mato Grosso ของบราซิลซึ่งเป็นครั้งแรกที่เขาได้ศึกษาชาวอินเดียนเผ่า Caduveo และ Bororo จากการเดินทางครั้งนี้ทำให้ต่อมาเขาได้เขียนบันทึกความจำของเขาเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวในบราซิล ในช่วงทศวรรษ 1930 เป็นหนังสือชื่อ *Tristes tropiques*<sup>6</sup> ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1955

ในปี ค.ศ. 1936 เลวี-สเตราส์กลับไปประเทศฝรั่งเศส Musée de l’Homme ได้จัดนิทรรศการเกี่ยวกับข้อมูลทางชาติพันธุ์วิทยาที่เลวี-สเตราส์และภรรยาของเขารวบรวมมาชาวอินเดียนเผ่า

<sup>1</sup> ดู Lowie, R.H. *Primitive Society*. New York: Bonie and Liveright, 1920.

<sup>4</sup> ดู Nizan, P. *Aden-Arabie*. Paris: F.Maspero. Originally published in 1932. Paris: Rieder, 1967.

<sup>5</sup> ดูในบทที่ 7 ของ *Tristes tropiques*

<sup>6</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *Tristes tropiques*. Trans. John และ Doreen Weightman. New York: Atheneum, 1975. Originally published as *Tristes tropiques*. Paris: Plon, 1955; 2d ed., 1973.

Caduveo และ Bororo นอกจากนี้ เขายังได้ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับชาวอินเดียนเผ่า Bororo ซึ่งทำให้ Alfred Métraux และ Robert H. Lowie ซึ่งเป็นนักชาติพันธุ์วิทยาสนใจอย่างมาก ในปีต่อมา เขาเตรียมตัวเดินทางสู่บราซิลอีกครั้ง และด้วยบทความและนิทรรศการของเขาครั้งนั้นทำให้เขาได้รับทุนจาก Musée de l'Homme และ Direction de la Recherche Scientifique

เขาเริ่มเดินทางสู่บราซิลอีกครั้งในช่วงต้นปี 1938 จุดมุ่งหมายของการเดินทางครั้งนี้ก็คือ ต้องการเดินทางไปยังฝั่งตะวันตกของ Mato Grosso ระหว่าง Cuiabá และ Rio Madeira ซึ่งเป็นบริเวณหนึ่งในบราซิลที่ยังมีเอกสารหลักฐานต่าง ๆ อยู่ น้อย ผู้ร่วมงานของเขาประกอบด้วย Dina Dreyfus ผู้เป็นภรรยา Luis de Castro Fara จากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของ Rio de Janeiro และ นายแพทย์ Jehan Vellard ในการเดินทางครั้งนี้เขาต้องจำงานพื้นเมืองและซื้อของคาราวาน

เลวี-สเตราส์เดินทางออกจาก Cuiabá ในเดือนมิถุนายนสู่บริเวณที่เรียกว่า Nambikwara และอยู่ที่นั่นจนกระทั่งเดือนกันยายน การมาที่บริเวณนี้สัมพันธ์กับงานของเขาชื่อ *La Vie familiale et social des Indiens Nambikwara*<sup>7</sup> ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1948 และ *Tristes tropiques* ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1955

ในเดือนตุลาคม เขาเดินทางต่อไปทางทิศเหนือและมาถึง Pimento Bueno ในเดือนตุลาคม เขาตัดสินใจทิ้งของคาราวานที่นี่และดำเนินการสำรวจต่อไป เขาได้พบชาวอินเดียนเผ่า Mundé และอยู่กับชาวอินเดียนกลุ่มนี้หนึ่งสัปดาห์ ในการเดินทางกลับ Pimento Bueno เขาได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอินเดียนเผ่า Tupi-Kawahib และเดินทางกลับโดยผ่านทาง Bolivia สู่ Cuiabá

เขาเดินทางกลับฝรั่งเศสในช่วงปี 1939 และได้จัดการข้อมูลต่าง ๆ ที่เขารวบรวมมาได้จากบราซิลใน Musée de l'Homme แต่ในช่วงนั้นฝรั่งเศสเข้าสู่ภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 เลวี-สเตราส์ ถูกเกณฑ์เป็นทหารและได้รับมอบหมายให้ทำงานในหน่วยตรวจสอบโทรเลข (telegram censorship department) เขาอยู่ที่นั่นไม่กี่เดือนก็ต้องไปเป็นเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน (liaison officer) ของกองทัพฝรั่งเศสในบริเวณ Maginot Line

หลังจากได้รับคำสั่งให้ถอนกำลังในปี ค.ศ. 1940 เลวี-สเตราส์ได้อ่านงานทางชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งเกี่ยวกับระบบเครือญาติในประเทศจีน ของ Marcel Granet ชื่อว่า *Catégories matrimoniales*

<sup>7</sup> เลวี-สเตราส์เขียนเป็นภาษาอังกฤษในชื่อว่า *Family and Social Life of the Nambikwara* ในปี ค.ศ. 1941 อยู่ใน Lévi-Strauss, Claude. *La Vie familiale et social des Indiens Nambikwara*. Paris: Société des Américanistes, 1948.

et relations de proximité dans la Chine ancienne<sup>8</sup> (1939) งานชิ้นนี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของประเด็นศึกษาทางชาติพันธุ์วิทยาที่เขาสนใจ

ชีวิตของเลวี-สเตราส์ต้องประสบปัญหาด้านเชื้อชาติในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากเขามีเชื้อสายยิว เขาต้องไปอาศัยอยู่ที่ Cévennes กับพ่อแม่และเป็นอาจารย์สอนวิชาปรัชญาที่โรงเรียนมัธยมใน Montpellier อย่างไรก็ตาม สามสัปดาห์ต่อมาเขาก็ต้องออกจากโรงเรียนแห่งนี้ เพราะกฎหมายเกี่ยวกับเชื้อชาติ (racial laws) ของรัฐบาล จากนั้น เขาได้รับจดหมายจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) ตามแผนการช่วยเหลือนักวิทยาศาสตร์และนักคิดของยุโรป เลวี-สเตราส์จึงอพยพมายังนิวยอร์ก (New York) โดยมี Aline Caro-Delvaile ญาติของเขาที่อพยพมาอาศัยอยู่ที่นิวยอร์กตั้งแต่เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นผู้ช่วยเหลือ เขาอพยพมาทาง Puerto Rico และ Martinique สู่อเมริกาในปี ค.ศ. 1941

ที่นิวยอร์ก เลวี-สเตราส์อาศัยอยู่ที่ Greenwich Village studio apartment, Eleventh street เขาได้พบกับผู้มีชื่อเสียงหลายคนที่ถูกขับไล่ออกนอกประเทศ เช่น André Breton, Yves Tanguy, Marcel Duchamp, Max Ernst, Alexander Calder, André Masson, Pierre Lazareff, Georges Duthuit, Denis de Rougement, Wilfredo Lam และคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาเช่น Leonora Carrington, Dorothea Tanning, Patrick Waldberg และ Peggy Guenheim นอกจากนี้เขายังได้พบนักชาติพันธุ์วิทยาคือ Alfred Métraux, Robert Lowie และ A.L.Kroeber เลวี-สเตราส์เริ่มสอนหนังสือที่ New School for Social Research และได้เขียนเรื่อง *Family and Social Life of the Nambikwara* เป็นภาษาอังกฤษเพื่อเรียนรู้ภาษา งานชิ้นนี้ได้ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1948 ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของเขา

เลวี-สเตราส์ได้รู้จักกับ Max Ernst และได้กลายเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันเพราะทั้งสองต่างก็สนใจศิลปะของชนพื้นเมืองอเมริกันเหมือนกัน นอกจากนั้นเขายังได้แนะนำตัวกับ Franz Boas อีกด้วย แต่สองสามสัปดาห์ต่อมา Boas ก็เสียชีวิตอย่างกะทันหันระหว่างรับประทานอาหารมื้อเที่ยงร่วมกับเลวี-สเตราส์, Paul Rivet ผู้อำนวยการ Musée de l'Homme ในปารีส, Ruth Benedict, Ralph Linton, และคนอื่น ๆ อีกสองสามคน

ในปี ค.ศ.1942 เลวี-สเตราส์ได้สอนวิชาชาติพันธุ์วิทยาที่ New York École Libre des Hautes Études ซึ่งเพิ่งก่อตั้งขึ้นโดยผู้มีปัญญาชาวฝรั่งเศสทั้งนักเขียนและนักปรัชญา เช่น Jacques Maritain, Henri Focillon, Jean Perrin, Henri Grégoire, Alexandre Koyré และ Alexandre Koyré

<sup>8</sup> ดู Granet, M. *Catégories matrimoniales et relations de proximité dans la Chine ancienne*. Paris: Alcan, 1939.

นี่เองที่ได้แนะนำให้เลวี-สเตราส์รู้จักกับ Roman Jakobson นักภาษาศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงชาวรัสเซีย จาก Prague School of Linguistics ทั้งสองได้พัฒนาความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีและต่างเข้าฟัง การบรรยายในชั้นเรียนของกันและกัน ในปีต่อมาเลวี-สเตราส์ได้หาเวลาว่างเพื่ออ่านงานวิจัยทาง ชาติพันธุ์วิทยา และเริ่มเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของเขาชื่อ *Les Structures élémentaires de la parenté*<sup>9</sup>

จากการเรียนรู้ภาษาศาสตร์โครงสร้างจาก Roman Jakobson เลวี-สเตราส์ได้เขียนบทความ เรื่อง “*L’analyse structurale en linguistique et en anthropologie*” ซึ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างการวิเคราะห์โครงสร้างในทางภาษาศาสตร์กับมานุษยวิทยา ลงพิมพ์ในปี ค.ศ.1945 ใน วารสารชื่อ *Word: Journal of the Linguistic Circle of New York* ซึ่งผลิตโดย Roman Jakobson และกลุ่มของเขา ต่อมาในปี ค.ศ.1962 เลวี-สเตราส์และ Roman Jakobson ยังได้เขียนบทความ ร่วมกันเรื่อง “*Charles Baudelaire’s ‘Les Chats.’*”<sup>10</sup> ลงพิมพ์ใน *L’Homme: Revue française d’anthropologie* ที่เลวี-สเตราส์เป็นผู้ริเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1961

เลวี-สเตราส์สอนที่ Bernard College ในช่วงภาคฤดูร้อน แต่แล้วก็ถูก Direction des Relations Culturelles เรียกตัวกลับไปประเทศฝรั่งเศสเพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำประชาชนที่ ต้องการเดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการของศูนย์ วัฒนธรรมโดยมีหน้าที่ประจำการที่สถานทูตฝรั่งเศสในกรุงวอชิงตัน (Washington) เขาประจำการ อยู่ที่กรุงวอชิงตันจนถึงปลายปี ค.ศ.1947 และเดินทางกลับประเทศฝรั่งเศส ในฐานะผู้อำนวยการ ของศูนย์วัฒนธรรมทำให้เขาได้พบกับผู้มีชื่อเสียงหลายคน เช่น Simone de Beauvoir, Albert Camus, Jules Romains, Jean Delay, Gaston Berger รวมทั้ง Jean-Paul Sartre

ในช่วงนั้น นอกจากชีวิตของเขาจะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านหน้าที่การงานแล้ว ด้านชีวิต ครอบครัวก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เขาหย่ากับ Dina Dreyfus ในปี ค.ศ. 1946 และสมรสกับ Rose-Marie Ullmo มีลูกชายด้วยกันหนึ่งคนชื่อว่า Laurent

ในปี ค.ศ. 1948 เขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ *maître de recherches* ที่ CNRS (Center National de la Recherche Scientifique) ทำงานที่นี่ได้เพียงสองสามเดือนก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ-

<sup>9</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Elementary Structures of Kinship*. Ed. Rodney Needham. Trans. James Harle Bell, John Richrd von Sturmer, and Rodney Needham. Boston: Beacon Press, 1969. Originally published as *Les Structures élémentaires de la parenté* Paris: Presses Universitaires de France, 1949; revised edition, La Haye: Mouton, 1967.

<sup>10</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude and Jakobson, Roman. “Charles Baudelaire’s ‘Les Chat’,” in Richard and Fernande DeGeorge, ed., *The Structuralists from Marx to Lévi-Strauss*. New York: Anchor, 1972, 1962.

การของ Musée de l'Homme เขาได้พบกับ Michel Leiris นักชาติพันธุ์วิทยา และนักเขียนซึ่งทำงานอยู่ที่นั่น ในปีนี้ Société des Americanistes ได้ตีพิมพ์หนังสือของเขาชื่อว่า *La Vie familiale et sociale des Indiens Nambikwara* ในกรุงปารีส และเขาได้สอบป้องกันวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของเขาที่ Sorbonne เรื่อง *Les Structures élémentaires de la parenté* มี Georges Davy นักสังคมวิทยาและคณบดีของ Sorbonne เป็นประธาน ส่วนคณะกรรมการทำอื่นประกอบด้วย Émile Benvéniste นักภาษาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาวอินเดียน Albert Bayet นักสังคมวิทยา และ Jean Escarra นักกฎหมายและผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจีน

*Les Structures élémentaires de la parenté* ได้รับการตีพิมพ์ที่ Presses Universitaires de France ในปี ค.ศ.1949 หนังสือเล่มนี้ทำให้ชื่อของเลวี-สเตราส์เป็นที่สนใจของผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะชาวอังกฤษและอเมริกันในทันที นอกจากนี้ Simone de Beauvoir เจ้าของผลงาน *The Second Sex*<sup>11</sup> (1953) ก็เขียนคำชื่นชมเลวี-สเตราส์ใน *Les Temps modernes*<sup>12</sup> (1949) และ George Bataille ก็เขียนบทความเกี่ยวกับหนังสือของเลวี-สเตราส์เล่มนี้ด้วยเช่นกัน โดยตีพิมพ์ใน *L'Érotisme* (Bataille, 1957)

เขาพยายามที่จะเข้าสู่ Collège de France ถึง 2 ครั้งในปี ค.ศ. 1949 และ 1950 แต่ก็ล้มเหลวทั้ง 2 ครั้ง ในปี ค.ศ.1950 UNESCO ได้ส่งเขาไปวิจัยภาคสนามช่วงสั้น ๆ ที่ Chittagong ในอินเดีย และปากีสถาน ต่อมา Georges Dumézil ก็ได้สนับสนุนให้เขาได้รับเลือกเป็นผู้อำนวยการการศึกษา (Director of Studies) ที่ École Pratique des Hautes Études ของ University of Paris ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาศาสนา (religious studies) มีหน้าที่รับผิดชอบ Religions Comparées des Peuples Non Civilisés (Comparative Religions of Uncivilized Peoples) ซึ่งตำแหน่งนี้ตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1988 และผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งนี้ได้แก่ Léon Mariller, Marcel Mauss และ Maurice Leenhardt เลวี-สเตราส์ได้เปลี่ยนชื่อของหน่วยงานนี้ใหม่ว่า Religions Comparées des Peuples sans Écriture (Comparative Religions of Peoples without Writing)

ในปี ค.ศ. 1952 งานเขียนของเขาชื่อ *"Race et histoire"*<sup>13</sup> ได้รับการตีพิมพ์ และมีการตอบโต้อย่างรุนแรงจากนักวิชาการบางท่าน เช่น Roger Caillois อย่างไรก็ตามเลวี-สเตราส์ก็ได้

<sup>11</sup> ดู Beauvoir, Simone de. *The Second Sex*. Trans. H.M.Parshley. New York: Alfred A.Knopf.Originally published as *Le Deuxième Sexe* Paris: Gillimard, 1949, 1953.

<sup>12</sup> ดู Beauvoir, Simone de. Review of *Les Structures élémentaires de la parenté*. In *Les Temps modernes* 49 (November): 943-49, 1949.

<sup>13</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. "Race et histoire," In *La Question raciale devant la science moderne*. Paris: UNESCO. (Reprinted in *Anthropologie structurale*, vol.2 [Paris: Plon, 1973].) Published in English as



ตอบโต้ข้อวิจารณ์ของ Roger Caillois อย่างเฉียบคมใน “*Diogène couché*” (1955) โดยลงพิมพ์ในวารสารที่ Jean-Paul Sartre เป็นผู้จัดการชื่อว่า **Les Temps modernes**

เขาได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการทั่วไปของ International Council of Social Sciences ในปี ค.ศ. 1953 ต่อมา Clyde Kluckhohn ศาสตราจารย์ทางมานุษยวิทยาที่ Harvard University เสนอให้เขารับตำแหน่งที่มหาวิทยาลัยดังกล่าว แต่เลวี-สเตราส์ปฏิเสธเพราะไม่ต้องการตกอยู่ในภาวะที่ต้องเป็นเสมือนผู้ถูกเนรเทศออกนอกประเทศอีกครั้งเหมือนเมื่อครั้งสงครามโลก เขาหย่ากับ Rose-Marie Ullmo และสมรสใหม่กับ Monique Roman และมีลูกชายอีกหนึ่งคนชื่อ Matthieu

เลวี-สเตราส์ใช้เวลา 4 เดือนในการเขียนหนังสือชื่อ **Tristes tropiques** และได้ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1955 ในปีเดียวกันนี้เองเขาได้เขียนบทความเรื่อง “*The Structural Study of Myth*”<sup>14</sup> ลงพิมพ์ใน **Journal of American Folklore** งานชิ้นนี้ได้รับการตีพิมพ์อีกครั้งใน **Anthropologie structurale**<sup>15</sup> หนังสืออีกเล่มหนึ่งของเขาซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1958 และคำว่า “structurale” ในหนังสือเล่มนี้เองที่ทำให้เลวี-สเตราส์ เป็นเสมือนผู้นำของนักศึกษาศาสตร์เชิงโครงสร้าง (structuralist) ในยุคนั้น

ในปี ค.ศ.1959 เขาได้รับเลือกจาก Collège de France ให้เป็นประธานของมานุษยวิทยา สังคม (social anthropology) ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ใช้ชื่อนี้ เนื่องจากสมัย Marcel Mauss ใช้ชื่อว่า สังคมวิทยา (sociology) ที่ Collège de France นี้ เลวี-สเตราส์พบว่าเป็นการรวมตัวกันครั้งใหม่ของ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญทางชาติพันธุ์วิทยาหรือมานุษยวิทยา เช่น Fernand Braudel, Emile Benveniste และ Georges Dumézil และในวันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 1960 เลวี-สเตราส์ได้บรรยายในโอกาสที่เข้ารับตำแหน่งอย่างเป็นทางการที่ Collège de France นี้

เขาเขียนบทความเรื่อง “*La Geste d’Asdiwal*”<sup>16</sup> ขึ้นในปี ค.ศ. 1960 และในปีเดียวกันนี้ เขาได้ตั้ง Laboratoire d’Anthropologie Sociale ขึ้นก่อนที่จะเริ่มทำวารสารชื่อว่า **L’Homme: Revue française d’anthropologie** ในปี ค.ศ.1961 เพื่อให้ให้นักชาติพันธุ์วิทยาชาวฝรั่งเศสมีวารสารที่

“Race and History,” in **Structural Anthropology**, trans. Claire Jacobson and Brooke Grundrest Schoepf. New York: Basic Books, 1963, 1952.

<sup>14</sup> Lévi-Strauss, Claude. “The Structural Study of Myth,” **Journal of American Folklore**, Vol.68, No.270.

<sup>15</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. **Structural Anthropology**. Vol.1. Trans. Claire Jacobson and Brooke Grundfest Schoepf. New York: Basic Books, 1963. Originally published as **Anthropologie structurale** Paris: Plon, 1958, Chapter II.

<sup>16</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. “The Story of Asdiwal,” In E. R. Leach, ed., **The Structural Study of Myth and Totemism**. London, 1967. Originally published as “La Geste d’Asdiwal,” **Annuaire de l’E.P.H.E. (Sciences Religieuses) 1958-59**, Paris, 1960.

สามารถเทียบได้กับวารสาร *Man* ของอังกฤษและ *American Anthropologist* ของสหรัฐอเมริกา และในปีนี้มีหนังสือของ Georges Charbonnier ชื่อ *Entiretiens avec Claude Lévi-Strauss*<sup>17</sup> ปรากฏสู่สาธารณชน หนังสือเล่มนี้มาจากการให้สัมภาษณ์ในรายการวิทยุซึ่งกระจายเสียงโดย R.T.F. (Radiodiffusion-Télévision Française) ระหว่างเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ค.ศ. 1959

หลังจากที่เขาตีพิมพ์หนังสือชื่อ *Le Totémisme aujourd'hui*<sup>18</sup> และ *La Pensée sauvage*<sup>19</sup> ในปี ค.ศ. 1962 ก็ได้รับคำวิจารณ์อย่างกว้างขวาง ต่อมาเลวี-สเตราส์ได้เขียนหนังสือชุด *Mythologiques*<sup>20</sup> จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ *Le Cru et le cuit*<sup>21</sup> (1964) *Du miel aux cendres*<sup>22</sup> (1967) *L'Origine des manières de table*<sup>23</sup> (1968) และ *L'Homme nu*<sup>24</sup> (1971) นอกจากนี้ยังได้ตีพิมพ์ "Race et culture" ในปี ค.ศ. 1971 เพื่อเติมเต็มงานที่เขาเขียนไว้เรื่อง "Race et histoire" ผลปรากฏว่า "Race et culture" กลายเป็นประเด็นถกเถียงทางวิชาการเช่นเดียวกับ "Race et histoire" ที่เขียนขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1952

ปี ค.ศ.1973 ในการบรรยายของเลวี-สเตราส์ในวาระที่เข้าสู่ Académie Française ซึ่งมีเนื้อหาของคำบรรยายที่มุ่งชี้ให้เห็นถึงความสนใจในบางประเด็นของนักชาติพันธุ์วิทยาที่เป็นความคิดที่ล้ำสมัย เลวี-สเตราส์ต้องพบกับ Roger Caillois คู่ปรับเก่าอีกครั้งซึ่งได้ตอบโต้เขาอย่าง

<sup>17</sup> ดู Charbonnier, Georges. *Conversation with Claude Lévi-Strauss*. Ed. Georges Charbonnier. Trans. John and Doreen Weightman. London: Jonathn Cape, 1969. Originally published as *Entiretiens avec Claude Lévi-Strauss* Paris: Plon, 1961.

<sup>18</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *Totemism*. Trans. R. Needham. Boston: Beacon Press, 1963. Originally published as *Le Totémisme aujourd'hui*. Paris: Presser Universitaires de France, 1962.

<sup>19</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Savage Mind*. Trans. George Weidenfeld and Nicolson Ltd. Chicago: University of Chicago Press, 1966. Originally published as *La Pensée sauvage*. Paris: Plon, 1962.

<sup>20</sup> หนังสือชุดนี้มีชื่อในพหุภาษาอังกฤษว่า *Introduction to a Science of Mythology*

<sup>21</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Raw and the Cooked*. Vol.1 of *Mythologiques*. Trans. John and Doreen Weightman. New York: Harper and Row, 1969. Originally published as *Le Cru et le cuit*. Paris: Plon, 1964).

<sup>22</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *From Honey to Ashes*. Vol.2 of *Mythologiques*. Trans. John and Doreen Weightman. New York: Harper and Row, 1973. Originally published as *Du miel au cendres*. Paris: Plon, 1966.

<sup>23</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Origin of Table Manners*. Vol.3 of *Mythologiques*. Trans. John and Doreen Weightman. New York: Harper and Row, 1978. Originally published as *L'Origine des manières de table*. Paris: Plon, 1968.

<sup>24</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Naked Man*. Vol.4 of *Mythologiques*. Trans. John and Doreen Weightman. New York: Harper and Row, 1981. Originally published as *L'Homme nu*. Paris: Plon, 1971.

รุนแรง ประเด็นจาก “Race et histoire” ซึ่ง Roger Caillois เคยโต้แย้งในปี ค.ศ. 1952 ก็ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงในครั้งนั้นแม้ว่าจะผ่านมากกว่า 20 ปีแล้วก็ตาม และในปีนี้ความเรียงเรื่อง “Race et histoire” ก็ได้รับการตีพิมพ์อีกครั้งในหนังสือชื่อ *Anthropologie structurale duex*

เขาเดินทางท่องเที่ยวไปใน British Columbia และ Canada ในปี ค.ศ. 1973-1974 หลังจากกลับมาเขาได้ตีพิมพ์หนังสือเรื่อง *La Voie des masque*<sup>25</sup> (1975) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้ากากกับพิธีกรรมของชาวอินเดียนในบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือของอเมริกาโดยเฉพาะใน British Columbia และ Alaska และตีพิมพ์ *Discours de réception d’Alain Peyrefitte à l’Académie française et réponse de Claude Lévi-Strauss*<sup>26</sup> (1977) ซึ่งเป็นคำบรรยายเพื่อต้อนรับ Alain Peyrefitte ผู้ Académie Française นอกจากนี้ เขายังได้บรรยายทางวิทยุเป็นภาษาอังกฤษกระจายเสียงทาง CBC (Canadian Broadcasting Corporation) การบรรยายครั้งนั้นทำให้เกิดหนังสือชื่อ *Myth and Meaning* (1978) ซึ่งเป็นการเรียบเรียงจากคำบรรยายของเขา ทางวิทยุในปี ค.ศ. 1977

ในปี ค.ศ. 1979 สำนักพิมพ์ Plon ได้ตีพิมพ์ *La Voie des masque* ฉบับปรับปรุงใหม่โดยมีการเพิ่มเติมข้อมูลบางส่วน สำนักพิมพ์ Gillimard ตีพิมพ์ *Discours de la réception de Georges Dumézil à l’Académie Française et réponse de Claude Lévi-Strauss*<sup>27</sup> ซึ่งเป็นคำบรรยายเพื่อต้อนรับ Georges Dumézil ผู้ Académie Française และสำนักพิมพ์ Schocken Books ได้ตีพิมพ์ *Myth and Meaning*

เลวี-สเตราส์ได้เดินทางไปประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เขาไปบรรยายที่ Ottawa ในปี ค.ศ.1975 ไปเม็กซิโกในปี ค.ศ.1979 ไปเป็นประธานการประชุมนานาชาติที่อิสราเอลเกี่ยวกับเรื่องศิลปะในฐานะวิถีทางแห่งการสื่อสารในปี ค.ศ.1984 และได้เดินทางบรรยายใน campuses ต่าง ๆ ของ University of California คือที่ Berkeley, Davis, San Francisco, และ Los Angeles

เขาไปบรรยายที่ญี่ปุ่นอยู่หลายครั้งตามคำเชิญของสถาบันต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลังการเกษียณอายุของเขาจากการสอนที่ Collège de France ในปี ค.ศ. 1982 เขาเดินทางมาญี่ปุ่น

<sup>25</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Way of Masks*. Trans. Sylvia Modelski. Seattle: University of Washington Press, 1982. Originally published as *La Voie des masques*. Geneva, 1975; new ed., Paris: Plon, 1979.

<sup>26</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *Discours de réception d’Alain Peyrefitte à l’Académie française et réponse de Claude Lévi-Strauss*. Paris: Gallimard, 1977.

<sup>27</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *Discours de réception de Georges Dumézil à l’Académie française et réponse de Claude Lévi-Strauss*. Paris: Gallimard, 1979.

ครั้งแรกตามคำเชิญของ Japan Foundation เมื่อปี ค.ศ. 1977 และตามคำเชิญของ Suntory Foundation (1979), Japan Productivity Center (1983), Ishizaka Foundation (1986) และ Centre de Recherche pour les Études Japonaises (1988) นอกจากนี้ยังได้เดินทางมาที่เกาหลีใต้ ในปี ค.ศ. 1981 ตามคำเชิญของ Korean Studies Academy ซึ่งได้จัดสัมมนาเกี่ยวกับผลงานของเขาอีกด้วย

แม้ว่าเขาจะเกษียณอายุเมื่อปี ค.ศ. 1982 แล้วก็ตาม เขาก็ยังคงศึกษาวิจัยและมีผลงานตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ *Le Regard éloigné*<sup>28</sup> (1983) ซึ่งเป็นหนังสือรวมบทความต่าง ๆ ของเขา ระหว่างปี ค.ศ.1971-1983 ยกเว้นบทความเรื่อง “*La Famille*” ที่เขียนขึ้นในปี ค.ศ.1956 *Paroles données*<sup>29</sup> (1984) *La Potière jalouse*<sup>30</sup> (1985) ซึ่งเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้อกับข้อมูลตำนานปรัมปรา ใน *Mythologiques*

ในวาระที่เขาจะมีอายุครบ 80 ปี Didier Eribon ได้ตีพิมพ์คำสัมภาษณ์ของเลวี-สเตราส์ในหนังสือชื่อ *De Près et de loin*<sup>31</sup> (1980) ต่อมาในปี ค.ศ. 1989 Jean Guiart ได้จัดนิทรรศการเกี่ยวกับเลวี-สเตราส์ชื่อว่า *Les Amériques de Claude Lévi-Strauss* ที่ Musée de l’Homme เลวี-สเตราส์จึงได้เขียนบทความเกี่ยวกับงานศิลปะเรื่อง “*Des symboles et leurs doubles*”<sup>32</sup> เพื่อตีพิมพ์ในโอกาสนี้ นอกจากนี้ยังมีผลงานเรื่อง *Histoire de Lynx*<sup>33</sup> (1991) ซึ่งเป็นงานที่ต่อเนื่องจากการสำรวจตำนานปรัมปราของชนพื้นเมืองบริเวณอเมริกาเหนือ *Regarder, écouter, lire*,<sup>34</sup> (1993)

---

<sup>28</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The View from Afar*. Trans. Joachim Neugroschel and Phoebe Hoss. New York: Basic Books, 1985. Originally published as *Le Regard éloigné*. Paris: Plon, 1983.

<sup>29</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *Anthropology and Myth*. Trans. Roy Willis. Oxford: Blackwell, 1987. Originally published as *Paroles données*. Paris: Plon, 1984.

<sup>30</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *The Jealous Potter*. Trans. Bénédicte Churier. Chicago: University of Chicago Press, 1988. Originally published as *La Potière jalouse*. Paris: Plon, 1985.

<sup>31</sup> ดู Lévi-Strauss, Claude. *Conversation with Claude Lévi-Strauss*. Trans. Paula Wissing. Chicago: University of Chicago Press, 1991. Originally published as *De près et de loin*. Paris: Éditions Odile Jacob, 1988.

<sup>32</sup> Lévi-Strauss, Claude. *Des symboles et leurs doubles*. Paris: Plon, 1989.

<sup>33</sup> Lévi-Strauss, Claude. *Histoire de Lynx*. Paris: Plon, 1991. Published in English as *The Story of Lynx*, trans. Catherine Tihanyi. Chicago : University of Chicago Press, 1995.

<sup>34</sup> Lévi-Strauss, Claude. *Regarder, écouter, lire*. Paris: Plon, 1994. Published in English as *Look, Listen, Read*, trans. Brian C. J. Singer. New York: Basic Books, 1997.

เป็นหนังสือเกี่ยวกับภาพสะท้อนต่าง ๆ จากจิตรกรรม คนตรี และบทกวี และ *Saudades do Brazil*,<sup>35</sup> (1994) ซึ่งเป็นหนังสือรวมภาพการเดินทางเพื่อทำวิจัยในบราซิลของเลวี-สเตราส์ระหว่างปี ค.ศ.1935 ถึง 1938

เลวี-สเตราส์ได้รับเกียรติให้เป็นแขกรับเชิญอย่างเป็นทางการของประธานาธิบดี François Mitterand ในปี ค.ศ.1985 และได้รับเหรียญทอง (Gold Medal) จาก Viking Fund (1966) และ Centre National de la Recherche Scientifique (1968) ได้รับ Erasmus Prize (1973) ในกรุง Amsterdam นอกจากนี้ยังได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (Honorary doctorate) จาก University of Brussel (1962), Oxford University (1964), Yale University (1965), University of Chicago (1967), Columbia University (1970), Stirling University (1972) และ Harvard University (1986) อีกด้วย

จากประวัติของเลวี-สเตราส์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าเขามีผลงานจำนวนมาก แต่ผู้วิจัยขอเสนอ เฉพาะผลงานสำคัญในส่วนที่เป็นการศึกษาด้านานปรัมปรา ดังต่อไปนี้

1) “*La Structure des mythes*” (“*The Structural Study of Myth*”) ตีพิมพ์ใน *Anthropologie structurale* (1958) เลวี-สเตราส์เขียนบทความนี้เป็นภาษาอังกฤษและตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1955 ต่อมาแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสและตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1958 บทความนี้เสนอว่า เราสามารถ พินิจตำนานปรัมปราได้ทั้งในระดับที่เป็นภาษาและในระดับที่เหนือไปกว่านั้น ทั้งนี้เพราะลักษณะ พิเศษ 3 ประการในตำนานปรัมปรา คือ ประการแรก ความหมายของตำนานปรัมปราสามารถ พิจารณาได้จากการนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของตำนานปรัมปรามาพิจารณาโดยรวมมากกว่า การพิจารณาองค์ประกอบเหล่านั้นแบบแยกส่วน ประการที่สอง ภาษาของตำนานปรัมปราได้รวม ตำนานปรัมปราเข้ากับลำดับที่มีลักษณะเฉพาะของภาษา (unique order) และประการสุดท้ายลำดับ ที่มีลักษณะเฉพาะของภาษานั้นจะซับซ้อนยิ่งกว่าการเป็นเพียงการแสดงออกทางภาษา ลักษณะ ประการสุดท้ายนี้เองที่ทำให้เลวี-สเตราส์แยกแยะความแตกต่างของบทกวีออกจากตำนานปรัมปรา เขาแสดงให้เห็นว่า ในส่วนของตำนานปรัมปรา นั้น การปรากฏซ้ำของสิ่งที่เขาเรียกว่า *mythemes* ทำให้เกิดโครงสร้าง และความไม่ปะติดปะต่อกันของ *mythemes* ในตำนานปรัมปราต่าง ๆ สามารถ นำมาจัดเป็นระบบที่แสดงให้เห็นถึง unique order ของตำนานปรัมปราได้

<sup>35</sup> Lévi-Strauss, Claude. *Saudades do Brazil*. Paris: Plon, 1994. Published in English as *Saudades do Brazil*, trans. Sylvia Modelski. Seattle: University of Washington Press, 1995.

2) *"Four Winnebago Myths: A Structural Sketch"* เป็นบทความที่ตีพิมพ์ในปี ใน **Culture in History: Essay in Honor of Paul Radin** (1960) และตีพิมพ์อีกครั้งใน **Anthropologie structurale**,<sup>2</sup> เลวี-สเตราส์ได้นำตำนานปรัมปรา 4 เรื่อง จากหนังสือของ Paul Radin ชื่อ **The Culture of the Winnebago: As Described by Themselves** (1949) มาวิเคราะห์ในเชิงโครงสร้าง เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตำนานทั้ง 4 เรื่องว่า ถึงแม้ตำนานปรัมปราเรื่องที่ 4 คือเรื่อง *"How an Orphan Restored the Chief's Daughter to Life"* ดูเหมือนว่าจะมีเนื้อหาแตกต่างกับตำนานปรัมปรา 3 เรื่องแรก แต่หากพิจารณาเชิงโครงสร้างแล้วสามารถรวมตำนานปรัมปราทั้ง 4 เรื่องนี้ เข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน ด้วยแท้จริงแล้วตำนานปรัมปราเรื่องที่ 4 เป็นการแปรกลับ (inversion) ของตำนานปรัมปรา 3 เรื่องแรก

3) *"Comment meurent les myth"* (*"How Myths Die"*) ตีพิมพ์ใน **Anthropologie structurale**, 2 ในปี ค.ศ. 1973 บทความนี้เป็นการศึกษาในเรื่องการแปรรูป (transformation) ของตำนานปรัมปราในเรื่องเล่าต่างชนิดกัน 3 ประเภท ได้แก่ ตำนานประจำถิ่น (legend) เรื่องโรแมนติก (romantic narrative) และเรื่องการเมือง (political ideology) เขาเสนอว่า แม้ว่ารูปแบบของเรื่องเล่าจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ "กรอบโครงสร้างที่เกี่ยวกับตำนานปรัมปรา" (mythical framework) ก็ยังคงอยู่ในเรื่องเล่าประเภทต่าง ๆ เหล่านั้น การแปรรูปดังกล่าวทำให้ประวัติศาสตร์มีความถูกต้องเพราะเป็นการขมึงมอมองของการทบทวนอดีต (retrospective) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องโครงสร้างที่ยังคงเดิม และมอมองของอนาคต (prospective) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแปรรูปที่ทำให้เรื่องเล่าเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป

4) *"La Geste d'Asdiwal"* (*The Story of Asdiwal*) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในปี 1958 ต่อมาตีพิมพ์ใน **The Structural Study of Myth and Totemism** (1967) โดย Edmund Leach และใน **Anthropologie structurale**, 2 ในปี ค.ศ. 1973 บทความนี้เป็นการศึกษาด้านตำนานปรัมปราพื้นเมืองจากชายฝั่งแปซิฟิกของแคนาดาโดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตำนานปรัมปรากับภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และจักรวาลวิทยา อีกทั้งศึกษาสัญลักษณ์นิยมในตำนานปรัมปรา นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบตำนานปรัมปราสำนวนต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเพื่อหาความหมายของความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยกันของสำนวนต่าง ๆ เหล่านั้นโดยนำข้อมูลตำนานปรัมปราที่ศึกษามาจากชนกลุ่มเดียวกันแต่อยู่ในบริเวณที่แตกต่างกัน

5) **Mythologiques (Introduction to a Science of Mythology)** หนังสือชุดนี้มี 4 เล่ม เนื้อหาล้วนเกี่ยวกับการศึกษาด้านานปรัมปราของชาวอเมริกันอินเดียกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 813 ล้านวน หนังสือชุดนี้แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย John และ Doreen Weightman ตีพิมพ์ตามลำดับดังนี้

5.1) **Le Cru et le cuit (The Raw and the Cooked)** ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1964 และแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ.1969 เลวี-สเตราส์ใช้ตำนานปรัมปราจำนวน 187 ล้านวน จากอเมริกันอินเดีย 68 เผ่า ในการวิเคราะห์โครงสร้างเพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของสิ่งที่เขาเรียกว่า “ความคิดสากลของมนุษย์” (human mind / human spirit) ที่มีลักษณะเป็นคู่ตรงข้าม (binary opposition) คู่ตรงข้ามที่เขาวิเคราะห์ได้ก็คือคู่ตรงข้ามระหว่างธรรมชาติ (nature) กับ วัฒนธรรม (culture) เขาเริ่มต้นด้วยการใช้ตำนานปรัมปราของเผ่า Bororo จาก central Brazil เป็นเรื่องตั้งต้น (key myth) และแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตำนานปรัมปราเรื่องต่างๆ ในลักษณะของแผนผัง (diagram) ที่สามารถเชื่อมโยงตำนานปรัมปราเหล่านั้นเข้าไว้ด้วยกัน และใช้ศัพท์ต่างๆ ทางดนตรีในการนำเสนอเนื้อหาแต่ละตอน

5.2) **Du miel aux cendres (From Honey to Ashes)** ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1966 และแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ. 1973 เนื้อหาเป็นการศึกษาวิเคราะห์ตำนานปรัมปรา 265 ล้านวน จากอเมริกันอินเดีย 65 เผ่า โดยมุ่งความสนใจไปที่คู่ตรงข้ามคู่หนึ่งคือน้ำผึ้ง (honey) และยาสูบ (tobacco) แผนผังต่าง ๆ มุ่งแสดงให้เห็นความซับซ้อนในกลุ่มของตำนานปรัมปราเรื่องต่าง ๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลง (variation) ระหว่างคู่ตรงข้ามคู่นี้ ในผลงานชิ้นนี้ เลวี-สเตราส์ได้ยืนยันว่า การวิเคราะห์โครงสร้างไม่ได้ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับความสำคัญของประวัติศาสตร์ (history) แต่เป็นการเชื่อมโยงตำนานปรัมปราเรื่องต่าง ๆ โดยมองข้ามขอบเขตอันกว้างใหญ่ไพศาลของ “อำนาจและความไม่มีชีวิตชีวาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์”<sup>36</sup>

5.3) **L’Origine des manières de table (The Origin of Table Manners)** ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1968 และแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ. 1978 เป็นการศึกษาระดับตำนานปรัมปราโดยใช้ข้อมูลจากงาน 2 เล่มแรกจำนวน 77 ล้านวนและข้อมูลใหม่อีก 174 ล้านวน ตำนานปรัมปราเหล่านี้มาจากอเมริกันอินเดีย 92 เผ่า เลวี-สเตราส์มุ่งวิเคราะห์รหัสเกี่ยวกับมารยาทบนโต๊ะอาหาร (table manners) และวิธีการปรุงอาหาร (recipe) ของอเมริกันอินเดียกลุ่มต่าง ๆ ที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์มองตนเองและโลกอย่างไรเมื่อมองจากในสังคมของตน ในผลงาน

<sup>36</sup> ดันฉบับภาษาอังกฤษว่า “the power and the lifelessness of the historical event”

เล่มนี้มีบทความสำคัญ 2 บทความ คือ “*Le Voyage en pirogue de la lune et du soleil*” (“*The Canoe-Ride from the Moon and the Sun*”) ที่ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของ รหัสที่เกี่ยวกับดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ กายวิภาคศาสตร์ สังคมวิทยา และหลักจริยธรรมที่สัมพันธ์ กับแผนผังของจักรวาล และ “*La Balance égale*” (*The Balancing Scale*) ซึ่งเป็นเรื่องของความคิดทางคณิตศาสตร์ที่สะท้อนจากตำนานปรัมปรา

5.4) *L’Homme nu* (*The Naked Man*) ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1971 และแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ.1981 เลวี-สเตราส์ได้ใช้ตำนานปรัมปราจำนวนใหม่เพิ่มเติมจาก 3 เล่มที่แล้วจำนวน 284 ตำนาน จากอเมริกันอินเดียน 115 เผ่า เขาเริ่มต้นด้วยการอ้างถึง Edmund Leach ที่วิจารณ์ว่า งานของเขาศึกษาความเหมือนกันของตำนานปรัมปราจำนวนต่าง ๆ ของอเมริกันอินเดียน แต่เป็นเพียงการแสดงให้เห็นว่าเหมือนกันอย่างไร (How?) ไม่ได้อธิบายว่าทำไม (Why?) จึงเหมือนกัน เลวี-สเตราส์จึงกลับไปตั้งต้นจากตำนานปรัมปราของ Bororo ใน *Le Cru et le cuit* (*The Raw and the Cooked*) อีกครั้งและทำให้เห็นว่าตำนานปรัมปราทั้ง 813 ตำนานจากผลงานของเขาในชุดนี้ทั้ง 4 เล่ม ไม่ได้เป็นการศึกษาแต่รูปแบบต่าง ๆ ที่เหมือนกันเท่านั้น เขากลับไปอธิบายเรื่องตำนานปรัมปรากับดนตรีที่เคยใช้ในงานชิ้นแรก และชี้ให้เห็นว่า ทั้งตำนานปรัมปราและดนตรีได้ปรากฏในรูปแบบ (form) ต่าง ๆ โดยปราศจากความหมาย (meaning) แต่หากพิจารณาอย่างละเอียดก็จะพบโครงสร้าง (structure) และการแปรรูป (transformation) ของตำนานปรัมปราและดนตรีเหล่านั้น

6) *Myth and Meaning* หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1979 เกิดจากการบรรยายทางวิทยุเป็นภาษาอังกฤษทาง CBC Radio ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ.1977 ของ เลวี-สเตราส์ มี Carole O.Jerome เป็นผู้สัมภาษณ์ การบรรยายนี้ถูกเรียกว่าเป็น “Massey Lectures” เนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ส่วนคือ 1) “*The Meeting of Myth and Science*” ชี้ให้เห็นว่า “โครงสร้างนิม” คืออะไรและมีความสำคัญอย่างไรต่อความหมายของตำนานปรัมปรา 2) “*‘Primitive’ Thinking and the ‘Civilized’ Mind*” เป็นการตอบคำถามว่าความคิดของชนดั้งเดิมถูกต้องหรือไม่อย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดแบบวิทยาศาสตร์ 3) “*Harelips and Twins: The Splitting of a Myth*” ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์สามารถคาดเดาความเหมือนและความต่างอย่างไร 4) “*When Myth Becomes History*” กล่าวถึงความเหมือนความต่างของตำนานปรัมปรากับประวัติศาสตร์ และ 5) “*Myth and Music*” ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตำนานปรัมปรากับดนตรีในแนวโครงสร้างนิมในฐานะที่ทั้งตำนานปรัมปราและดนตรีต่างก็เป็นภาษา (language)



7) **La Potière jalouse (The Jealous Potter)** ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ. 1985 และแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Bénédicte Chohier ในปี ค.ศ. 1988 เป็นการศึกษาตำนานปรัมปราจากชาวอินเดียนเผ่า Jivara (Peruvian) ในเรื่องกำเนิดโลก ที่กล่าวว่าพระอาทิตย์และพระจันทร์เคยแต่งงานกับตัวละครที่ชื่อว่า Aóho ผู้ที่ถือตะกร้าที่ใส่ดินเหนียวสำหรับปั้นเครื่องปั้นดินเผาตามพระจันทร์ขึ้นไปบนท้องฟ้า พระจันทร์ต้องการกำจัดเธอและต้องการแยกแผ่นดินออกจากแผ่นฟ้า จึงเป็นสาเหตุให้ Aóho ตกลงมาขังโลก ดินเหนียวของเธอกระจายไปตลอดทั้งพื้นดิน ส่วนเธอกลายเป็นนกกลางคืน เลวี-สเตราส์แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลง (variation) ของตำนานปรัมปราเรื่องนี้ และได้กล่าวถึงประเด็นโต้แย้งทางทฤษฎีในเรื่องธรรมชาติของตำนานปรัมปรา ความหลากหลายของสัญลักษณ์หรือรหัสต่าง ๆ ในตำนานปรัมปรา และความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและเนื้อหาของตำนานปรัมปรา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงธรรมชาติของ “ความหมาย” ตามความคิดของเลวี-สเตราส์ซึ่งเขายังคงเสนอว่าความหมายอยู่ในความสัมพันธ์ของตำนานปรัมปราสำนวนต่าง ๆ มากกว่าอยู่ในตำนานปรัมปราสำนวนใดสำนวนหนึ่ง



## ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปรมินท์ จารูร เกิดเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 ที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาเอกภาษาไทย วิชาโท ศิลปะการละคร จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2539 อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2544 โดยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาเพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544-2545 จากนั้นได้รับทุนปริญญาเอกกาญจนาภิเษก จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ในปีการศึกษา 2545 จนสำเร็จการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย